

БИЛТЕН
ГРАЂАНСКОГ
ОДЕЉЕЊА ВИШЕГ
СУДА У ПАНЧЕВУ

У Панчеву
2012. године

У изради Билтена грађанског одељења Вишег суда у Панчеву учествовали:

- Светлана Лазаревић, судија Вишег суда у Панчеву
- Јелена Стојковић – Соколовић, саветник Вишег суда у Панчеву

Виши суд у Панчеву
Јун 2012. године
Панчево

УВОД

У Вишем суду у Панчеву Годишњим распоредом послова председници другостепеног грађанског већа су судије Славица Максић, Светлана Лазаревић и Весна Вуковић које истовремено суде и у првостепеним парничним поступцима из надлежности овог суда.

Право на правично суђење подразумева и да се у истим стварима на једнак начин суди а уједначена судска пракса је гарант остваривања тог права.

Овај Билтен има за циљ да се постигне уједначавање судске праксе.

Јуни 2012. године

Вршилац функције председника суда
Весна Вуковић с.р.

I
ПАРНИЧНИ ПОСТУПАК

1. Одлуке о мандатном поступку

Одлуком коју доноси у мандатном поступку суд је дужан да одлучи да ли платни налог односно решење о извршењу, укида или одржава на снази и у ком делу

Поступак издавања платног налога представља посебан парнични поступак а у чл.458 ЗПП одређено је које одлуке првостепени суд може донети поводом приговора против платног налога, да када је приговор поднет благовремено суд заказује рочиште за главну расправу а приликом одлучивања о главној ствари у обавези је да одлучи да ли се платни налог, односно у овом случају решење о извршењу Ив.бр.2471/08 од 15.09.2008.године у целини или делимично одржава на снази или се укида.

Платни налог Ив.бр.2471/08 којим је наложено туженом да плати рачун за извршене комуналне услуге има својство извршне исправе, а према одредби члана 21 ЗИП та врста судске одлуке може да буде стављена ван снаге само у прописаној процедури, односно само поводом приговора дужника у мандатном поступку као поводом приговора против платног налога. Пошто је првостепени суд о истој ствари донео још једну одлуку произилази да између ових парничних странака постоје две одлуке и то решење о извршењу Ив.бр.2471/08 којим се налаже туженом да плати дуг од 19.998,90 динара са законском затезном каматом од 15.09.2008.године па до коначне исплате и пресуда П.бр 1881/10 којом је усвојен тужбени захтев тужиоца и обавезан тужени да плати тај исти дуг, што је битна повреда парничног поступка, која пресуду чини неразумљивом.

(ГЖ.бр. 232/11 18.03.2011. године)

2. Састав суда

Непрописан састав суда постоји кад одлуку донесе веће састављено од судије председника већа и судија поротника чланова већа а за спор је надлежан судија појединац

Према одредби чл.37 ст.1 ЗППа судија појединац суди спорове о имовинскоправним захтевима, ако вредност предмета спора не прелази динарску противвредност 50.000 евра по средњем курсу Народне банке Србије на дан подношења тужбе.

Вредност предмета спора у парници првостепеног суда је 184.000,00 дин.

То значи да је спор требао да суди и одлуку донесе судија појединац, а не веће састављено од судије у својству председника већа и двоје судија поротника у својству чланова већа.

Из одредбе чл. 124 ЗППа проистиче да се одлуке већа доносе после већања и гласања, док је одредбом чл.125 ЗППа прописано да председник већа руководи већањем и гласањем и гласа последњи, старајући се да се сва питања свестрано и потпуно размотре, те да је за сваку одлуку већа потребна већина гласова. Чланови већа не могу одбити да гласају о питању које постави председник већа, а ако се у погледу појединих питања гласови поделе на више различитих мишљења, тако да ниједно нема већину, питања се раздвајају и гласање понавља све док се не постигне већина.

Из наведених одредби произилази да судија, као професионалац и стручњак, нема јачи глас од судија поротника, те да су гласови сваког члана, па и председника већа једнаки. У споровима у којима је надлежно веће такво решење је правилно. Али у споровима из надлежности судије појединца, а у којима суди веће, може се догодити да судију, судије поротници који су међусобно сагласни, као већина, прегласају. Последица је да одлуку у спору у којем није законом предвиђено суђење у већу, доносе они који на то нису овлашћени и за то нису надлежни. При томе није од значаја ни ако је одлука донета једногласно, јер су у њеном доношењу учествовала лица која за то нису по закону надлежна.

Због учињене битне повреде поступка која се односи на непрописан састав суда, првостепена пресуда је укинута на основу одредбе чл.376 ст.1 ЗППа и предмет упућен првостепеном суду на поновни поступак, да након отклањања ове повреде, донесе нову и закониту одлуку.

(ГЖ.бр.401/11 03.06.2011. године)

3. Достављање писмена

Достављање писмена путем огласне табле суда може се извршити само на основу одредбе чл.139 ЗПП када странка до достављања другостепене одлуке којом се поступак окончава промени адресу, а о томе не обавести суд

Достављање писмена путем огласне табле суда може се извршити само на основу одредбе чл.139 ЗПП када странка до достављања другостепене одлуке којом се поступак окончава промени адресу, а о томе не обавести суд. У конкретном случају до тога није дошло, па је достављање путем огласне табле без правног дејства. Наиме, у моменту када је првостепени суд донео одлуку да достављање врши на овај начин није дошло до промене адресе туженог, јер се заправо његова адреса током целог трајања поступка пред првостепеним судом није ни знала. Његову тачну адресу суду није пружио ни тужилац, а суд је није могао сазнати ни путем полиције. Није је прибавио ни од туженог када му је у згради суда 16.07.2009.год. уручио примерак тужбе.

Из изнетог следи да је својим поступањем првостепени суд туженом ускратио право да расправља пред судом и на тај начин учинио наведену битну повреду поступка, што је утицало на законитост и правилност првостепене пресуде.

(Гж.бр.2455/10 01.02.2011.године)

4. Међупресуда

Међупресудом се одлучује о правном основу а не о основаности тужбеног захтева

Међупресудом Основног суда у Панчеву 11 П.бр. 150/10 од 24.12.2010. године утврђено је да је основано потраживање тужиље којим тражи да јој тужено предузеће плаћа ренту у новчаном износу у висини разлике између пензије коју она остварује и зараде коју би остваривао њен супруг

У спроведеном поступку учињена је битна повреда парничног поступка из чл.361 ст.2 тачка 12 ЗПП на коју основано указује тужени.

Тужиља тужбом тражи да се обавезе тужени да јој на име материјалне штете за изгубљено издржавање плати одређене новчане износе. Тужиља претендује да докаже да ову штету трпи јер би је њен покојни супруг да је жив издржавао од плате коју би зарађивао код свог послодавца, овде туженог, а у погледу висине да је то разлика између њене породичне пензије и плате коју би њен покојни супруг зарађивао. Тужени је истакао приговор застарелости и предложио да се о основу тужбеног захтева одлучи међупресудом.

Првостепени суд је одлучујући о предлогу туженог донео међупресуду којом је утврдио да је основано тужиљино потраживање за плаћање штете у виду разлике између зараде пок. Б.Д. и пензије коју прима тужиља.

Одлучујући на тај начин првостепени суд је погрешно применио одредбу чл.335 ЗПП. Том одредбом је одређено да ако је тужени оспорио и основ тужбеног захтева и износ тужбеног захтева а у погледу основа ствар је сазрела за доношење одлуке суд може из разлога целисходности да донесе прво пресуду само о основу тужбеног захтева (међупресуда). Међупресудом се утврђује да правни основ захтева постоји па због тога она има карактер утврђујуће пресуде а њена садржина треба да одговара пресуди за утврђење. За доношење међупресуде потребно је разликовати основ тужбеног захтева од његове основаности. У овом случају погрешно је међупресудом одлучено о основаности тужбеног захтева који у ствари међу странкама и није споран. Основ потраживања тужиље је накнада штете за изгубљено издржавање од послодавца њеног покојног супруга који је за време НАТО бомбардовања погинуо на раду. Из тока овог поступка је јасно да основ није споран. То потврђује и чињеница да је тужени као послодавац исплатио нематеријалну штету законском наследнику свог погинулог радника односно тужиљи као супрузи.

За туженог је спорно питање застарелости тужиљиног потраживања. Међутим, нема места да се о приговору застарелости одлучује међупресудом јер се таквим приговором не оспорава основ потраживања већ се приговара да је потраживање застарело и да је због тога неутуживо.

(Гж.бр.648/11 28.06.2011. године)

5. Неразумљивост пресуде

Кад првостепени суд од речи до речи препише налаз вештака то пресуду чини неразумљивом јер нема разлога о битним чињеницама

У току парнице тужилац је преиначио тужбу тако што је у смислу чл.194 ст.1 повећао тужбени захтев. О дозвољености преиначења тужбе првостепени суд није одлучио решењем у смислу чл.193 ст.6 ЗПП али из спроведене процедуре с обзиром да се тужени упустио у расправљање по преиначеном захтеву и да је првостепени суд донео одлуку по преиначеном захтеву произилази да је дозволио преиначење. Међутим, с обзиром да су у парници егзистирала прво један па други тужбени захтев са промењеним правним основом и да се првостепени суд није и формално одредио у односу на преиначени захтев то је довело до тога да пресуда не садржи образложење о битним чињеницама већ је образложење конфузно и практично је преписан налаз вештака са свим допунским варијантама што пресуду чини неразумљивом у тој мери да се она не може испитати. Тиме је учињена битна повреда поступка из чл.361 ст.2 тачка 12 ЗПП на коју основано указује жалба.

(Гж.бр.403/11 05.05.2011.године)

6. Накнада за претрпљен страх

За краткотрајни страх није оправдано досудити нематеријалну штету јер би то било супротно циљу коме ова накнада служи

Из налаза и мишљења судског вештака произилази да је приликом предметне саобраћајне незгоде тужилац трпео страх јаког интензитета који је трајао је 10 минута, средњег интензитета 2 до 3 часа док није почело дејство лекова за смирење које је пио и пре и после саобраћајне незгоде те да прелази након тога страх у узнемиреност која траје најмање траје 5 до 6 дана.

Претрпљени страх није оставио трајне последице на психички живот тужиоца али је имао извесне трајне последице у виду несанице појачане психичке напетости и стрепње посебно у саобраћајних ситуацијама које су га подсећале на трауматски догађај, те да овакве трајније последице обично трају до годину дана и постепено се смањују до губљења.

Одредбом чл.200 Закона о облигационим односима је прописано да за претрпљен страх се може досудити новчана накнада узимајући у обзир интензитет и трајање страха када трајање страха то оправдава при чему се води посебно рачуна о значају повређеног добра и циљу коме служи та накнада али и о томе да са томе не погодује тежњама које нису спојиве са њиховом природом и сврхом. Наиме, сврха накнаде је да оштећени може новцем да приушти неко материјално добро које ће му причинити одређени степен задовољства што треба да утиче да се насупрот претрпљеном страху постигне душевна равнотежа.

По мишљењу овог суда за овакву врсту и дужину трајања страха које је тужилац претрпео а имајући у виду околности случаја, да је страх код тужиоца кратко трајао и није оставио последице на душевно стање тужиоца, нашао да такав квалитет и интензитет страха не оправдава досуђивање материјалне надокнаде.

(ГЖ.бр.2314/10 18.јануар 2011.године)

7. Правни интерес за утврђивање чињенице постојања ванбрачне заједнице

Тужбом се не може тражити утврђивање чињенице да је међу странкама у одређеном времену постојала ванбрачна заједница

Према стању у списима тужиља је против тужене поднела тужбу ради утврђења да је између ње и сада пок В.З. бив. из Панчева постојала ванбрачна заједница. Тужба је поднета путем пуномоћника адвоката.

Чињенице не могу бити предмет тужбе за утврђење. Према чл.188 ст.1 ЗПП тужбом за утврђење (деклараторна тужба) може се тражити утврђење постојања, односно непостојања неког права или правног односа или истинитост, односно неистинитост неке исправе. Захтев за утврђење постојања ванбрачне заједнице, који је поставила тужиља, је захтев за утврђење чињенице. Пошто нема захтева тужиље за утврђење постојања одређеног права или правног односа у вези постојања ванбрачне заједнице, њена тужба није допуштена у смислу одредбе чл.188 ЗППа. Зато је правилно становиште првостепеног суда да тужбу треба одбацити и из тог разлога, што предвиђа одредба чл.297 тач.6 ЗПП.

Овај суд је ценио наводе из жалбе тужиље, да је оваквом одлуком првостепеног суда онемогућена у остваривању права насталих у току трајања ванбрачне заједнице, али је нашао да исти нису основани.

Наиме, ако тужиља претендује на одређено право својинскоправне или облигационо правне природе, за које сматра да је настало као резултат постојања ванбрачне заједнице, онда тужбеним захтевом може да тражи утврђење постојања таквог једног права, а у оквиру утврђења тог права, као чињенице се утврђују да ли је ванбрачна заједница постојала, у ком временском трајању и да ли је право на које се претендује тужбом, настало у току трајања те заједнице. Пошто се тужбом не тражи утврђивање постојања неког права односно правног односа, тужба је недопуштена, пошто нема правног интереса за утврђење чињенице постојања ванбрачне заједнице.

(Гж.бр.271/11 19.04.2011.године)

8. Наставак поступка који је прекинут због смрти странке

Када је парнични поступак прекинут због смрти странке, наставиће се против законских наследника као универзалних сукцесора без обзира што није донето решење о наслеђивању

Првостепени суд је погрешно одбио предлог тужиоца да се поступак настави против његових законских наследника јер сматра да је окончање оставинског поступка иза смрти пок.туженог претходно питање посебно имајући у виду правило да се за дугове оставиоца одговара до висине наслеђене имовине.

Према одредби чл.214 ст.1 тачка 1 ЗПП парнични поступак се прекида када странка умре. Према одредби чл.217 ЗПП поступак који је прекинут из овог разлога наставиће се када наследник или старалац заоставштине преузме поступак или их суд на предлог противне стране позове да то учине. Пок. А.Ј. има две ћерке као своје законске наследнике и на предлог тужиоца суд је требао да их позове да преузму овај спор. Није претходно питање за ову парницу окончање оставинског поступка јер су законски наследници универзални сукцесори свог правног претходика и даном његове смрти ступају у сва наследива права и обавезе. Питање евентуалне одговорности наследника за оставиочеве дугове у границама наслеђене имовине јесте опште правило из чл.222 Закона о наслеђивању али није препрека за настављање ове парнице, јер су сви наследници оставиоца солидарно одговорни за његове дугове до висине свог наследног дела али о том питању не води суд рачуна већ се о томе старају наследници у току поступка.

(Гж1.бр. 16/11 12.04.2011.године)

9. Претходно питање

Решење управног поступка у вези одобрења за изградњу није претходно питање за спор у коме се тражи заштита од узнемиравања

Ирелевантна је чињеница да је тужена поновила захтев код надлежне управе за добијање дозволе да изврши поправке на зиду. Питање добијања дозволе за вршење одређених грађевинских радова није претходно питање за решавање спора којим се тражи да се ограда доведе у исправно стање, вертикалан положај тако да се спречи нагињање према кући тужиоца. Правни односи између странака могу бити предмет и грађанско правног и управног поступка као што је то и овде случај. Пред управним органом се решава питање добијања дозволе за извођење одређених грађевинских радова а у парничном поступку тужилац има право да захтева да се заштити његов грађанско правни интерес који мора да буде јасно дефинисан и независно од исхода управног поступка. Према томе питање добијања дозволе код управног органа за обављање одређеног грађевинског посла није претходно питање у овој парници.

(ГЖ.бр.38/11 08.03.2011.године)

10. Вредност спора

Суд вредност спора утврђује на припремном рочишту или на првом рочишту за главну расправу кад припремно рочиште није одржано и то пре упуштања туженог у расправљање. Кад се тражи поништај уговора који за предмет има хипотеку на некретнини, као вредност спора се узима вредност некретнине а не вредност кредита који је том хипотеком обезбеђен

Предмет тужбеног захтева је утврђење да уговор о кредиту који је обезбеђен вансудском извршном хипотеком не производи правно дејство и да се наложи брисање забележене вансудске извршне хипотеке на одређеним некретнинама. Према одредби чл.32 ст.1 ЗПП када се тужбеним захтевом тражи утврђење права својине или других стварних права на непокретностима, утврђење ништавости, поништај или раскид уговора који има за предмет непокретност вредност предмета спора се одређује према тржишној вредности непокретности или њеног дела. Према томе с обзиром да се тужбом тражи утврђење да је без дејства уговор о кредиту и да се избрише вансудска извршна хипотека у јавном регистру вредност спора се у оваквој ситуацији одређује према тржишној вредности непокретности, а не према вредности уговора о кредиту.

Одредбом чл.34 ст.2 и 3 ЗПП је одређено да када се тужбени захтев не односи на новчани износ меродавна је вредност предмета спора коју је тужилац назначио у тужби а само изузетно ако је тај вредност очигледно сувише високо или сувише ниско означена суд може на брз и на погодан начин да провери тачност означене вредности али само до одређене фазе парничног поступка, а то је најкасније на припремном рочишту или ако оно није одржано на главној расправи а у сваком случају пре почетка расправљања о главној ствари. Након тога вредност предмета спора за неновчано потраживање не може да буде промењена.

С обзиром да је суд преклудиран фазом у поступку јер су се странке упустиле у расправљање о главној ствари на рочишту за главну расправу од 23.09. и 15.11.2011.године, није више могао да мења вредност спора па према томе ни своју надлежност. Произилази да је решење у утврђивању вредности спора које је донето на рочишту за главну расправу од 21.12.2010.год. немогуће било донети у складу са цитираним прописом па према томе и не производи правно дејство због чега је одлука о ненадлежности укинута. Првостепени суд ће наставити да суди у овом спору по вредности означеној у тужби.

(ГЖ.бр.193/11 18.03.2011.године)

11. Понављање поступка

Према одредби чл.452 ЗПП понављање правоснажно завршеног поступка због сметања државине дозвољено је само из разлога предвиђених у чл.422 тачка 1 и 2 ЗПП

Правилно је првостепени суд такав предлог за понављање поступка одбацио на основу чл.426 ЗПП међутим, разлог за одбацивање није неблаговременост предлога већ недозвољеност тог ванредног правног лека у спору о сметању државине.

Према одредби чл.452 ЗПП понављање правоснажно завршеног поступка због сметања државине дозвољено је само из разлога предвиђених у чл.422 тачка 1 и 2 овог закона у року од 30 дана од правоснажности решења о сметању поседа. С обзиром да је тужени П.Ј. тражио понављање поступка из разлога одређених у чл.422 ст. 1 тачка 9 ЗПП такав предлог је недозвољен јер га закон не предвиђа као могућност у спору о сметању државине.

Наводи жалбе који се тичу разлог за понављање поступка из чл.422 ст. 1 тачка 1 и 2 ЗПП и који су само паушално наведени да наводно је споран потпис на овлашћењу за заступање адвокату Б.Б. и да је туженом због погрешног достављања онемогућено расправљање не могу да се прихвате јер ти разлози не могу да буду жалбени разлози већ су морали да буду наведени у предлогу за понављање поступка и да се на те околности пруже докази.

(Гж.бр.2242/10 18.01.2011.године)

12. Непостојање пуномоћја

Кад уз жалбу није предато пуномоћје којим законски заступник туженог овлашћује свог запосленог за предузимање те парничне радње, ради се о отклоњивом недостатку, па је првостепени суд дужан да позове странку да тај недостатак отклони и потом одлучи о дозвољености жалбе

Одредбом чл.92 ЗППа је прописано да је пуномоћник дужан да приликом предузимања прве радње у поступку поднесе пуномоћје. Суд је дужан да у току целог поступка пази да ли је лице које се појављује као пуномоћник овлашћено за заступање. Ако суд утврди да лице које се појављује као пуномоћник није овлашћено за предузимање одређене радње, укинуће парничне радње које је то лице предузело, ако те радње странка није накнадно одобрила.

Пошто је у име туженог жалбу поднело лице које није адвокат, првостепени суд је требао најпре да позове туженог да отклони недостатак у заступању и достави пуномоћје којим накнадно одобрава предузету парничну радњу (изјављивање жалбе) од стране М.М. дипл.правника, а не да одмах жалбу одбаци као недозвољену, јер је ожалбено решење могао да донесе применом чл.103 ст.6 ЗППа само да је жалбу у име туженог поднео адвокат.

(Гж1.18/11 12.04.2011.године)

13. Поступање у складу са чл.222 Судског пословника

Када суд не прихвати заједничко расправљање у више парница по тужби и по противтужби дужан је да у складу са чл.222 Судског пословника нареди да се противтужба издвоји из списка и формира нов парнични предмет

Сходно чл. 192 ЗПП тужени може до закључења главне расправе пред судом подићи код истог суда противтужбу а према чл. 313 ст. 1 ЗПП кад има услова за спајање парнице суд може (али не мора) за спојене парнице донети заједничку пресуду. Суд дакле не мора прихватити заједничко расправљање по више парница (по тужби и противтужби), већ може одредити одвојено расправљање о појединим захтевима чак и у истој тужби и по завршетку одвојеног расправљања донети посебне одлуке о тим захтевима. Како је првостепени суд одбио да расправља по противтужби тужене од 13.11.2008.г., у складу са чл. 222 Судског пословника посебним решењем ће одредити да се иста издвоји из списка предмета и формира нов предмет .

(Гж.бр.1441/11 06.12.2011.године)

14. Право странке да расправља пред судом

Када првостепени суд пропусти да одлучи о доказном предлогу странке чини битну потврду парничног поступка из чл.361 ст.2 тачка 7 ЗПП јер је онемогућио странку да расправља

Пресудом Основног суда у Панчеву 12 П.бр.4808/2010 од 11.07.2011.год., делимично је усвојен приговор против платног налога истакнут од стране тужене дана 09.06.2011.год. за износ од 12.000,00 дин., и делимично одржан на снази платни налог 12 П.бр.2815/2010 од 14.05.2010.год. за износ од 36.000,00 дин. са законском затезном каматом од дана утужења па до коначне исплате, а укинута за износ од 12.000,00 дин. (став 1) и обавезана је тужена да тужиоцу на име трошкова парничног поступка плати 7.640,00 дин. све у року од 8 дана под претњом принудног извршења.

Првостепени суд је пропустио да одлучи о доказном предлогу тужене и тиме је онемогућио у расправљању због чега је пресуда морала бити укинута.

Поред тога изрека пресуде којом се делимично усваја приговор против платног налога за износ од 12.000,00 динара и делимично одржава на снази платни налог за износ од 36.000,00 динара а укида за износ од 12.000,00 динара је неразумљива. По процедури посебног поступка издавања платног налога одређеној у чл.458 став 4 ЗПП суд је у обавези да у одлуци о главној ствари одлучи да ли се платни налог у целини или делимично одржава на снази или се укида, а када се укида онда је суд дужан да о тужбеном захтеву постављеном у мандатној тужби одлучи мериторно а логично је да за укинути део тужбени захтев треба да буде одбијен.

У поновном поступку, првостепени суд ће отклонити наведене битне повреде тако што ће одлучити о доказном предлогу тужене и омогућити јој да расправља пред судом и на основу изведених доказа донети нову одлуку која мора да буде у складу са чл.458 ст.4 ЗПП.

Одлука о трошковима укинута је на основу одредбе члана 161 став 3 ЗПП.

(Гж. бр.1477/11 06.12.2011.године)

15. Трошкови спора

Када у парници постоји процесна заједница обичних супарничара о трошковима спора се одлучује сходно чл.156 ст.1 и 2 ЗПП сразмерно уделу сваког од њих у предмету спора

Решењем Основног суда у Панчеву 3 П.бр.4391/2010 од 06.6.2011.године стављено је ван снаге решење са расправног записника од 02.5.2011.год. којим је поступак у овој парници прекинут у односу на тужиљу (став 1) и обавезана је тужена да тужиљи плати парничне трошкове од 251.436,00 динара.

Против тог решења у делу одлуке о трошковима спора тужена је изјавила благовремену и дозвољену жалбу због битних повреда одредаба парничног поступка, погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања и погрешне примене материјалног права. Указује да су трошкови поступка погрешно обрачунати, да тужиљи као другој странци коју је у поступку заступао исти пуномоћник као и тужиљу припада накнада трошкова умањена за 50 % и сматра да би било правично да свака странка сноси своје трошкове. Предлаже да се решење у том смислу преиначи.

Испитујући правилност првостепеног решења у границама разлога изнетих у жалби а на основу чл.388 ЗПП овај суд је нашао да је жалба тужене основана.

Према одредби чл.156 ЗПП супарничари сnose трошкове парничног поступка на једнаке делове а ако постоји знатна разлика у погледу њиховог удела у предмету спора суд ће према сразмери тог удела одредити колики ће део трошкова накнадити сваки од супарничара. Закон о парничном поступку предвиђа могућност и одређује услове под којима се на страни једне или обе странке може појавити више лица у улози тужилаца односно тужених а одлука о трошковима парничног поступка у коме су учествовали супарничари зависи од облика супарничарства. Кад у парници постоји процесна заједница обичних супарничара код доношења одлука о парничним трошковима примењују се одредбе ст.1 и 2 цитираног члана 156 ЗПП и то како на активне тако и на пасивне супарничаре.

У овој парници тужиља је са покојном тужиљом била у положају обичног супарничара. Тужбени захтев прве тужиље је значајно мањи од тужбеног захтева друге тужиље јер је друга тражила да се њој плати 5.460 евра и до сада је у њену корист утврђена својина на пољопривредном земљишту од 3/10 дела а у корист прве тужиље својина је утврђена на истом пољопривредном земљишту у 2/10 идеалних делова. Када се узме да је вредност предмета спора 1.000.000,00 динара да је у тој вредности садржано новчано потраживање од 5.460 евра што значи да је то половина предмета спора а да је у другој половини предмета спора захтев за признавање својине од чега је захтев прве тужиље 2/10 дела, а захтев друге тужиље 3/10 дела, произилази да је приближна сразмера тужбеног захтева прве тужиље у предмету спора 20%.

С обзиром да су укупни трошкови спора 235.621,50 динара и да је удео тужиље у предмету спора 20%, према одредби чл.156 ст.2 ЗПП њој је као формалном

супарничару досуђен трошак сразмерно уделу њеног тужбеног захтева од 20% у укупном предмету спора, што у новцу износи 47.124,30 динара.

(Гж.бр.1071/11 14.11.2011. године)

16. Вредност спора за обрачун трошкова код формалних супарничара

Код формалних супарничара као вредност спора узима се највећи номинални износ постављеног тужбеног захтева једног од њих

Према одредби чл. 29 ЗППа када је за одлучивање о одређеним процесним претпоставкама, а то је одређивање стварне надлежности суда меродавна вредност спора као вредност предмета спора узима се само вредност главног захтева с тим што ако једна тужба против истог туженог обухвата више захтева који се заснивају на истом чињеничном и правном основу меродавна је вредност спора према збиру вредности тих захтева како је то одређено у чл. 31 став 1 ЗППа. Вредност спора за обрачун висине трошкова поступка утврђује се на исти начин.

Тужиоци су формални супарничари, јер њихови тужбени захтеви произилазе из разних основа, али из истог чињеничног стања, те је меродавна вредност спора према сваком поједином захтеву, одређено у чл. 31 став 2 ЗППа. Према вредности главног захтева за тужиоца ПП то је износ од по 528.437,00 динара, а за тужиоца ММ износ од 493.437,00 динара.

С обзиром да се ради о формалним супарничарима и да њихови тужбени захтеви произилазе из разних основа што значи да су против туженог могли да поднесу појединачне тужбе, као вредност предмета спора за обрачун трошкова узима се вредност највећег захтева, а то је износ од 528.437,00 динара са којим је успео тужилац. Уколико би се захтеви формалних супарничара сабрали и на тако добијени збир применио тарифни број 11 Тарифе о наградама и накнадама за рад адвоката са увећањем за сваку странку од још 50% то би значило да се погодује тужиоцима двоструким увећањем трошкова и по основу сабирања њихових захтева чиме би се применио већи износ награде према тарифном броју 7 и на тако већи износ накнаде признало и увећање, а то би било свакако супротно примени чл. 150 став 1 ЗПП о узимању у обзир само нужних и потребних трошкова ради вођења парнице.

(ГЖ.бр.1461/11 14.11.2011.године)

17. Доказивање степена алкохолисаности возача

Степен алкохолисаности возача не може се утврђивати на основу медицинских претпоставки

Тужилац је за своје тврдње понудио писмене доказе а у вези алкохолисаности туженог извештај који је осигуравачу доставила полиција да је у крви туженог која је узета 13.12.2006.год. у 21,50 часова нађено 0,56 промила алкохола. На основу вештачења од 11.2.2010.год. утврђено је да је у тренутку незгоде тужени био алкохолисан са 0,79 промила што се не може за сада прихватити јер је овај доказ нелогичан и заснива се на претпоставци уз коришћење просечног фактора елиминације алкохола из организма а не на реалном доказу који би се односио само на туженог а што би се постигло да је њему вађена крв у одређеним временским размацима и на тај начин само за њега утврдила степен елиминације алкохола према специфичности његовог организма. Да ли је и у којој мери наступила елиминација алкохола може се утврдити само индивидуално за свако лице и то би био поуздан доказ а не на претпоставци како је то утврдио првостепени суд. Стога је пресуда у погледу битне чињенице о степену алкохолисаности туженог неразумљива и нелогична.

(Гж.бр.793/11 05.10.2011.године)

18. Претходно испитивање тужбе

Суд није у обавези да одлучи о предлогу странке да се тужба одбаци

Решењем Основног суда у Панчеву П.бр.2389/10 од 27.9.2011.год, одбијен је предлог туженог да се одбаци тужба.

Против тог решења тужени је изјавио жалбу у којој је поновио разлоге због којих сматра да је тужба неуредна.

Из списка предмета произилази да је дана 24.3.2010.год. за тужиоца тужбу поднео адвокат којом тражи да се утврди у корист тужиље право својине по основу стицања у браку на одређеним некретнинама и у одређеној сразмери како је то наведено у тужбеном захтеву и да је тужени у одговору на тужбу навео да сматра да је тужба неразумљива јер су нејасни сувласнички делови који се тужбеним захтевом траже а првостепени суд је донео решење којим је одбио предлог туженог да се тужба одбаци.

Решење које је донео првостепени суд није правно могуће јер суд не може решењем да одлучује о својим радњама које је дужан да спроведе у складу са законом. Према правилима парничног поступка из чл.274 ЗПП суд припрема главну расправу по пријему тужбе а та припрема обухвата између осталог претходно испитивање тужбе у којој фази је суд у складу са чл.277 ЗПП овлашћен да донесе решења из чл.279 ЗПП ако о појединим од њих не треба да се чује и реч странака а у обавези је према одредби чл.278 да када утврди да је тужба неразумљива ради отклањања ових недостатака, предузме мере из чл.103 ЗПП. Ово су искључива овлашћења суда па парничне странке могу да имају своје мишљење о уредности односно неуредности тужбе али оне не могу да истичу приговоре у том смислу нити је суд дужан да се одлуком изјашњава о таквој врсти приговора.

Због тога што решење које је донео првостепени суд није правно могуће нити има логичну процесну основу, против таквог решења нема ни право жалбе странка због чега је жалба одбачена без обзира на погрешну поуку првостепеног суда.

(ГЖ.бр. 1591/11 06.12.2011. године)

19. Неуредност жалбе

Жалба је неуредна ако после изјављеног телеграма се не достави у писменом облику у року из чл.107 ст.3 ЗПП

Против те пресуде тужилац је телеграмом изјавио жалбу дана 23.8.2011 .год.

Након изјављене жалбе путем телеграма тужилац није доставио жалбу у писменом облику.

Према одредби чл.107 ст.2 и 3 ЗПП дан предаје поднеска упућеног суду преко поште телеграфским путем сматра се као дан предаје суду а ако је поднесак упућен телеграфским путем сматраће се да је дат у року само ако уредан поднесак накнадно буде предат суду или буде упућен препорученом пошиљком у року од 3 дана од дана предаје телеграма пошти. То значи да је странке која телеграфски одржи рок за предузимање процесне радње дужна да у року од 3 дана писмени поднесак достави суду јер ће се само на тај начин сматрати да је процесно уредно предузела радњу коју хоће. С обзиром да пуномоћник тужиоца након што је изјавио телеграмом жалбу није доставио жалбу у писменом облику суду у року из чл.107 ст.3 ЗПП, односно није је уопште доставио, таква жалба је неуредна и по њој ће не може поступати па је одбачена на основу чл.373 ст.1 тачка 1 ЗПП.

(ГЖ.бр. 1442/11 06.12.2011. године)

20. Судска такса

Суд је у обавези да странку упозори на плаћање судске таксе при предузимању прве радње па када до правоснажног окончања спора није издат ни један налог за плаћање таксе а странка тражи ослобађање такав захтев се не може сматрати неблагоприятним

Првостепени суд је пропустио да у складу са Законом о судским таксама приликом пријема тужбе упозори тужиоца да је дужан да плати судску таксу за тужбу, потом је пропуштено да се тужиоци достави писмена опомена за таксу за тужбу, писмена опомена за таксу за пресуду, писмена опомена за таксу за жалбу и за другостепену пресуду. Сва упозорења односно налози за плаћање таксе сачињени су тек 07.4.2011.год. када је првостепени поступак већ завршен. Тужилац је дана 26.5.2011.год. тражио да буде ослобођен од ових трошкова а првостепени суд је њеног захтев одбацио као неблагоприятан јер он то није тражио до закључења главне расправе.

Првостепени суд је погрешно применио одредбу чл.165 ЗПП а чињенично стање није утврђено па је због тога решење укинута. У процесној ситуацији када парнична странка нема адвоката њој се на терет не може ставити непознавање парничне процедуре када и у којим роковима може да поставља захтеве већ је суд дужан да је о томе поучи. У погледу плаћања трошкова судске таксе првостепени суд је био у обавези да тужиоца који присуствује судској радњи а то значи од подношења тужбе ако је лично подноси па до завршетка поступка упозори да је дужан да плати таксу у року од 8 дана и да га упозори на последице неплаћања таксе у смислу одредаба чл.37 Закона о судским таксама. Пошто је то првостепени суд пропустио и тек по правоснажности поступка обавестио тужиоца о његовој обавези да плати таксу не може се сматрати да је тужилац закаснио са својим захтевом да буде ослобођен од овог трошка јер за њега због пропуста суда није ни знао.

(Гж.бр. 1517/11 14.11.2011.године)

21. Надлежност суда за одлучивање

Суд не може да одбије да одлучи о захтеву за који је надлежан

Изреком ожалбеног решења одбијен је захтев тужиље да суд донесе одлуку о трошковима у овој парници што је апсолутно битна повреда из чл.361 ст.2 тачка 7 ЗПП због чега је решење укинато.

Према општем начелу парничног поступка из чл.2 ст.2 ЗПП суд не може да одбије да одлучи о захтеву за који је надлежан. Према томе првостепени суд није могао да одбије да донесе одлуку о трошковима поступка већ је морао да одлучи у смислу чл.4 ЗПП о захтеву тужиље па да или досуди парничне трошкове тужиљи или да њен захтев за накнаду трошкова одбије а ни у ком случају није могао да одлучи тако да одбије да уопште одлучи о том захтеву.

У поновљеном поступку првостепени суд ће утврдити које трошкове је тужиља имала у овој парници, према току парничног поступка ће донети одлуку да ли јој трошкови припадају и у ком износу и своју одлуку ће образложити и тиме ће поступити у складу са цитираним одредбама ЗПП које је за сада повредио.

(Гж1.бр.57/11 14.11.2011.године)

22. Надлежност Привредног суда

За спор који је проистекао у обављању делатности привредног субјекта и правног лица, надлежан је Привредни суд

Одредбом чл.25 ст. 1 тачка 1 Закона о уређењу судова одређено је да Привредни суд у првом степену суди између осталог у споровима између привредних субјеката и других правних лица који настану у обављању делатности привредних субјеката.

То значи да су за одлучивање о надлежности привредног суда битне две чињенице: прва која се тиче статуса парничних странака и друга која се тиче квалитета њиховог правног односа. За статус парничних странака је јасно да то треба да буду привредни субјекти или друга правна лица што је субјективни критеријум а за квалитет њиховог односа да он проистиче из привредне делатности привредног субјекта што је објективни критеријум.

У овој парници тужилац је привредни субјект а Општина Вршац правно лице а спор је проистекао у обављању делатности тужиоца као привредног субјекта који је у вези градње спортске хале.

Првостепени суд је погрешно применио одредбу чл.25 ст. 1 тачка 1 ЗПП тумачећи да је од значаја за објективни критеријум у вези надлежности Привредног суда да ли је између странака закључен уговор о привреди јер је супротно од тога од значаја да је спор настао у вези обављања делатности привредног субјекта.

Према изложеном испуњени су сви услови да у овој ствари се заснује надлежност Привредног суда.

Решење је преиначено на основу чл.387 ст.1 тачка 3 ЗПП а у вези чл.153 ст.1 ЗПП.

(Гж.бр.853/1 1 05.10.2011.године)

23. Понављање поступка

За понављање парничног поступка на основу чл.422 ст.1 тачка 9 ЗПП важно је да су чињенице на основу којих се тражи понављање поступка настале у време трајања парнице

Одредбом чл.422 ст.1 тачка 9 ЗПП одређено је да се поступак који је одлуком суда правоснажно завршен може по предлогу странке поновити ако странка сазна за нове чињенице или нађе или стекне могућност да употреби нове доказе на основу којих је за странку могла бити донета повољнија одлука да су те чињенице или докази били употребљени у ранијем поступку. То значи да је у погледу времена настанка нових чињеница потребно да су нове чињенице, на основу којих се тражи понављање поступка, настале у време док је у поступку чије се понављање тражи њихово изношење било могуће и да је за нове доказе важно да се заснивају на чињеницама које су настале у време пре него што је престало право парничне странке да у парничној процедури износи нове чињенице у поступку. То разликовање је важно због тога што у случају нових чињеница насталих у време када се више нису могле употребити у спроведеном поступку није више у питању исти догађај па се на основу њих може покренути нова тужба или тужба у извршном поступку а не може се тражити понављање поступка. Од пресудне важности за понављање поступка из разлога одређених у чл.422 ст.1 тачка 9 ЗПП је да је странка у ранијем поступку већ изнела чињенице за које сада износи нове доказе, јер ако је странка знала за чињенице на основу којих би за њу могла бити донета повољнија одлука а није их истицала у ранијем поступку због тога што за њих тада није имала релевантне доказе, прибављањем таквих доказа после правоснажног окончања раније поступка не може основано захтевати понављање поступка из тог разлога.

У овој парници тужила је на рочишту од 09.11.2004.год. обавестила суд да је покренут ванпарнични поступак за лишење пословне способности туженог у предмету Р2.бр.43/04 а у жалби против пресуде коју је изјавила 04.4.2005.год. је предложила доказ вештачењем на околност менталног здравља туженог 1. реда и његове способности да сачини спорни уговор о поклону. То значи да је тужила знала за чињеницу која се тиче пословне способности туженог али није успешно доказала ту чињеницу нити је свој тужбени захтев заснивала на тој чињеници.

Решење Општинског суда у Панчеву Р2.бр.43/04 од 26.12.2006.год. донето је по правоснажности пресуде П.бр.952/03 од 17.2.2005.год. која је постала правоснажна 20.1.2006.год. То решењем делује од дана доношења па у будуће, и то ергаомнес, што значи према свим лицима који ступају у правне односе са туженим а и према за правне послове за које је способан односно неспособан. Решење и чињеница да је лишен пословне способности 26.12.2006.год. нису чињенице које су од значаја за правни посао који је он закључио 03.2.2000.год. јер такво решење не делује уназад. Према томе у предлогу тужиле за понављање парничног поступка нема новог доказа јер доказ на који се она позива није у вези чињенице која је битна за време закључења уговора.

Због тога што нису испуњени услови за понављање поступка из чл.422 ст. 1 тачка 9
ЗПП првостепено решење је преиначено и предлог за понављање поступка одбијен.

(Гж.бр.734/11 05.10.2011.године)

24. Недостатак овлашћења за заступање

Када правно лице да пуномоћ адвокату из којег се не види својство лица које је пуномоћ потписало, ради се о отклоњивом недостатку

Према одредби чл.91 ЗППа странка издаје пуномоћје у писменом облику, а ако суд посумња у истинитост писменог пуномоћја наложиће пуномоћнику да поднесе оверено пуномоћје. Према одредби чл.92 ст.1 ЗППа пуномоћник је дужан да приликом предузимања прве радње у поступку поднесе пуномоћје.

Тужилац је тужбу поднео путем пуномоћника, адвоката. Уз тужбу је поднето пуномоћје из кога се не може утврдити да ли је лице које га је издало овлашћено за заступање тужиоца. Такође у тужби није наведено ко је лице овлашћено за заступање тужиоца, нити је уз тужбу поднет доказ о томе.

Међутим, чињеница да се из поднетог пуномоћја није могло утврдити да ли је властодавац лице овлашћено за заступање тужиоца па према томе и за давање пуномоћја, не представља разлог за одбачај тужбе. У конкретном случају ради се о процесном недостатку у садржини пуномоћја отклоњиве природе, из чега следи да је првостепени суд требао позвати пуномоћника тужиоца да достави уредно пуномоћје за заступање које би садржало име и презиме властодавца, његово својство код тужиоца, као и доказ да је то лице овлашћено за заступање тужиоца.

Пошто тако није поступљено, решење је укинато и предмет враћен на поновни поступак, на основу одредбе чл.387 тач.3 ЗППа.

У поновном поступку наложиће се пуномоћнику тужиоца да достави уредно пуномоћје за заступање у коме ће бити назначено име и презиме властодавца, његово својство код тужиоца и доказ да је то лице овлашћено за заступање тужиоца.

(Гж.бр.1535/11 23.11.2011. године)

25. Недозвољеност жалбе

Против налога за плаћање судске таксе жалба није дозвољена. Правилан обрачун судске таксе може се преиспитати само поводом жалбе на одлуку о трошковима спора

Одредбом члана 40. Закона о судским таксама прописано је да ако таксени обвезник не плати таксу у одређеном року у чл.37 Закона, суд ће у даљем року од 15 дана о неплаћеној такси обавестити орган надлежан за послове јавних прихода на подручју на ком се налази пребивалиште, односно седиште таксеног обвезника, ради наплате судске таксе принудним путем, а на списе ће се забележити да је наведени орган обавештен о неплаћеној такси. Уз обавештење суд је дужан да пружи доказ о том да је обвезнику упућен налог односно опомена о плаћању таксе. По пријему обавештења у смислу ст. 1. овог члана надлежни орган ће донети решење којим ће таксеном обвезнику наложити да у року од осам дана од дана пријема решења плати дуговану таксу као и износ од 50% висине те таксе на име казнене таксе. Ако таксени обвезник у датом року не плати дуговану и казнену таксу, приступиће се принудној наплати.

Из наведе одредбе следи да Закон не предвиђа право на правни лек против опомене за плаћање судске таксе, па је жалба одбачена као недозвољена на основу члана 365 став 1 и 3 ЗПП.

Трошкови судске таксе улазе у трошкове парничног поступка о којима се одлучује заједно са главном ствари или посебним решењем и само у жалби на те одлуке могу се истицати и грешке у обрачуну судске таксе. Суштина жалбе је у томе што је у тужби означена вредност спора 10.000,00 динара а такса обрачуната на износ од 10.000.000,00 динара јер је тужилац на рочишту од 24.12.2008.год. навео да је грешком уписао висину вредности спора у тужби а да прави износ треба да буде 10.000,00 динара. Међутим, с обзиром да против налога суда да се плати судска такса. није дозвољена жалба, другостепени суд нема процесних могућности да преиспитује правилност обрачунате таксе.

(Гж.бр.1386/11 05.10.2011.године)

26. Месна надлежност

Суд се не може огласити месно ненадлежним без приговора странке у спору за који није прописана искључива месна надлежност

Према стању у списима тужилац је поднео тужбу против туженог којом тражи да се утврди да је засновао радни однос на неодређено време. Тужени има седиште у Београду. Ожалбеним решењем првостепени суд се огласио месно ненадлежним без приговора туженог пошто тужилац уз тужбу није пружио доказе да је рад обављао на подручју које својом надлежношћу покрива Основни суд у Вршцу, применивши чл.41 ст.2 ЗППа, који прописује да је за суђење у споровима против правног лица опште месно надлежан суд на чијем подручју тужени има седиште.

Одредбом чл.20 ст.1 ЗППа је прописано да се суд може поводом приговора туженог, огласити месно ненадлежним ако је приговор поднесен најдоцније на припремном рочишту или, ако оно није одржано до упуштања туженог у расправљање о главној ствари на првом рочишту за главну расправу. Ставом 2 наведеног члана закона је прописано да се суд може по службеној дужности огласити месно ненадлежним, само кад постоји искључива месна надлежност неког другог суда најдоцније на припремном рочишту или, ако оно није одржано, до упуштање туженог у расправљање о главној ствари на првом рочишту за главну расправу.

Према одредби чл.39 ЗППа ако законом није одређена искључива месна надлежност неког другог суда, за суђење је надлежан суд који је опште месно надлежан за туженог. У случајевима предвиђеним у овом закону за суђење је поред суда опште месне надлежности надлежан и други одређени суд, а према одредби чл.41 ст.2 ЗППа за суђење у споровима против правног лица, опште месно надлежан је суд на чијем подручју се налази њихово седиште.

Одредбом чл.59 ЗППа је прописано да ако је у спору из радног односа тужилац запослени, за суђење је надлежан, поред суда који је опште месно надлежан за туженог и суд на чијем се подручју рад обавља или се обављао.

Узимајући у обзир стање у списима као и правила о месној надлежности, проистиче да је ожалбено решење донето погрешном применом одредбе чл.20 ЗППа, јер се првостепени суд огласио месно ненадлежним без поднетог приговора туженог, а не ради се о искључивој месној надлежности неког другог суда. Осим изнетог у спору из радног односа тужилац има право уступити предмет на решавање како суду опште месне надлежности, тако и суду на чијем подручју се рад обавља или се обављао (изборна или изабрана месна надлежност).

(ГЖ1.бр.54/11 18.10.2011. године)

27. Правни интерес тужбе за осуду на чинидбу

Када је у тужби постављен тужбени захтев за чинидбу онда тужба не може да буде одбачена због недостатка правног интереса

Према стању у списима тужилац је дана 19.08.2010.год. поднео тужбу против тужених ради предаје покретних ствари. Покретне ствари које су биле предмет тужбеног захтева тужени су предали тужиоцу 11.12.2010.год., о чему у списима постоји потврда потписана од стране парничних странака. Ожалбеним решењем суд одбацује тужбу тужиоца обзиром да не постоји правни интерес за вођење поступка и обавезује га да туженима накнади трошкове парничног поступка.

Основано тужилац жалбом указује да није било услова за одбачај тужбе због непостојања правног интереса за вођење парнице.

Одредбом чл.279 тач.6 ЗППа је прописано да суд по претходном испитивању тужбе доноси решење којом се тужба одбацује ако утврди да не постоји правни интерес тужиоца за подизање тужбе из чл. 188 овог Закона.

У конкретном случају тужилац је поднео тужбу ради предаје ствари, дакле осуде на чинидбу, а не тужбу за утврђење. У моменту подношења тужбе тужилац је имао правни интерес за вођење парнице јер су се његове покретне ствари налазиле код тужених. У току поступка тужени су му те ствари предали. Када у току поступка по поднетој тужби за осуду на чинидбу тужени испуне тужбени захтев тужиоца, а тужилац тужбу не повуче, као што је овде случај, једина одлука коју суд може донети је пресуда којом одбија тужбени захтев као неоснован. Ни једна норма Закона о парничном поступку не прописује одбачај тужбе у ситуацији у којој је то учинио првостепени суд, нити се било којом врстом тумачења овог закона може правдати постојање основа за доношење ожалбеног решења.

(ГЖ.бр. 1185/11 18.10.2011. године)

28. Благовременост приговора месне ненадлежности

Приговор месне ненадлежности је благовремен ако је истакнут у одговору на тужбу којим је истовремено и оспорен основ и висина тужбеног захтева

Према одредби чл.20 ЗППа суд се може огласити месно ненадлежним по приговору туженог или по службеној дужности. По приговору туженог, суд се може огласити месно ненадлежним под условом да је тај приговор основан и благовремено истакнут. Према члану 20 став 1 ЗПП, приговор мора бити поднесен најкасније на припремном рочишту, а ако оно није одржано, до упуштања туженог у расправљање о главној ствари на првом рочишту са главну расправу. У том случају законом није одређено до када суд може донети одлуку на основу благовремено и основано истакнутог приговора, али се сагласно одредби чл.291 ЗППа, могу изводити и докази кад је то потребно за доношење одлуке о поднетом приговору месне ненадлежности. У смислу чл.282 ст.1 ЗППа, тужени је дужан да у року од 30 дана од дана пријема тужбе, поднесе одговор на тужбу а сагласно чл.284 ст.1 дужан је да у одговору на тужбу истакне процесне приговоре и да се изјасни да ли признаје или оспорава истакнути тужбени захтев.

Тужена је у одговору на тужбу истакла приговор месне ненадлежности, па је он благовремено поднет, а истовремено је и основан јер је одредбом чл.39 ЗППа прописано да ако законом није одређена искључива месна надлежност неког другог суда, за суђење је надлежан суд који је опште месно надлежан за туженог, а да је у случајевима предвиђеним овим законом за суђење поред суда опште месне надлежности надлежан и други одређени суд, док је одредбом чл.40 ст.1 ЗППа прописано да је за суђење опште месно надлежан суд на чијем подручју тужени има пребивалиште. У конкретном случају не ради се о спору за које је предвиђена искључива месна надлежност неког другог суда, а нема места ни примени одредаба ЗППа о посебној месној надлежности, пошто је предмет спора исплата новчаног потраживања по основу уговорне одговорности, па се примењује правило опште месне надлежности из чл.40 ст. 1 ЗППа.

Неосновани су жалбени наводи да је чињеницом да се тужена у одговору на тужбу упустила у расправљање о главној ствари, успостављена месна надлежност Основног суда у Панчеву, Судска јединица Алибунар. Битно је у конкретном случају да је тужена у писменом одговору на тужбу изјавила приговор месне ненадлежности, а оспоравајући у истом одговору основаност тужбеног захтева, тужена је поступила у складу са одредбом чл.284 ЗППа, којом је прописано да је тужени дужан да у одговору на тужбу истакне процесне приговоре и да се изјасни да ли признаје или оспорава истакнути тужбени захтев. Оспоравање тужбеног захтева у одговору на тужбу не значи да је тужена од истог одустала нити да се он сматра неблаговремено поднетим као и да се по том приговору, ако је основан суд не може огласити месно ненадлежним, јер би само истицањем приговора месне ненадлежности у одговору на тужбу, а не изјашњавајући се да ли признаје или оспорава тужбени захтев, тужена трпела одређене законске последице пропуштања доношењем пресуде због пропуштања, наравно уз испуњење и осталих законом предвиђених услова.

(Гж.бр. 1274/11 18.10.2011.године)

29. Наследник се не може противити наставку прекинутог парничног поступка

Када се парнични поступак прекине због смрти странке наставља се против правног следбеника који се наставку не може противити

Побијаним решењем одбачена је тужба тужиоца поднета дана 14.04.1997.

Одредбом чл. 217 ставом 1 ЗППа прописано је да поступак који је прекинут из разлога наведених у чл. 214 тачке 1 до 5 овог закона наставиће се кад наследник или старалац заоставштине, нови законски заступник, стечајни управник или правни следбеници правног лица преузму поступак или кад их суд на предлог противне стране позове да то учине. Ова одредба при том не указује да се против наследника правног претходника када се исти противи не може водити судски спор, већ је обавеза суда да истог на предлог противне стране позове да то учини. То што је П.С. као правни следбеник туженог изјавила да не жели да ступи у парницу на место свог покојног оца не може довести до тога да се тужба одбаци, јер таква изјава не производи дејство на описан начин. Стога је првостепени суд, а како се основано и жалбом тужиоца указује пропустио да настави поступак у конкретној правној ствари.

(ГЖ.бр. 1433/11 18. октобар 2011.године)

30. Правна заштита неизабраног судије

Правна заштита неизабраног судије остварује се приговором Високом савету судства и уставном жалбом

Из историјата тужбе тужиље поднете 06.10.2010.г. против тужене произилази да је тужиља била судија за прекршаје у Општинском органу за прекршаје Панчево, те да је Одлуком Високог савета судства од 31.12.2009.г. тужиљи престала дужност судије за прекршаје након чега јој није понуђено радно место у складу са Законом о радним односима у државним органима сходно Закону о државним службеницима, а које радно место одговара њеној стручној спреми и радним способностима. Тужбеним захтевом који је током поступка тужиља прецизирала захтева да првостепени суд утврди да је засновала радни однос на неодређено време у Органу за прекршаје у Панчеву, да је истој незаконито престао радни однос, да се обавезе тужена да преузме запослену тужиљу из Општинског органа за прекршаје и да донесе акт о преузимању, да се тужена обавезе да тужиљу распореди на радно место које одговара њеној стручној спреми и радним способностима у року од осам дана од пријема пресуде, а под претњом принудног извршења, да се обавезе да тужиљи успостави сва права и обавезе које јој припадају из тог радног односа, да се обавезе да је пријави на пензијско-инвалидско осигурање код надлежне филијале Фонда ПИО, те на здравствено осигурање надлежној филијали Завода за здравствено осигурање, накнади штету у висини изгубљене зараде и других примања која јој по закону припадају и да плати трошкова поступка.

Првостепени суд је пропустио да пре доношења решења којим је прекинут поступак расправи и утврди да ли је надлежан за поступање у овој правној ствари имајући у виду чињенице на којима тужиља заснива тужбу, а које указују да је била судија Органа за прекршаје и да није изабрана за судију Прекршајног суда, сходно одредбама чл. 17 и чл. 28 ЗППа. Ово из разлога што правну заштиту тужиља као неизабрани судија једино може остварити подношењем уставне жалбе Уставном суду РС, која се сматра приговором о коме одлучује Високи савет судства сходно примени одредбе чл. 5 Закона о изменама и допунама Закона о судијама (Сл.гл. РС бр. 101/2010). Из наведеног произилази да су основани наводи жалбе о погрешној примени одредбе чл. 215 тачке 1 ЗППа на основу које је побијаним решењем прекинут поступак.

На основу наведеног одлучено је као у изреци применом одредбе чл. 387 тачке 3 ЗППа.

(ГЖ 1. 56/11 25. октобар 2011.године)

31. Трошкови вештачења

За одлуку о трошковима вештачења суд примењује Правилник о накнади трошкова у судским поступцима

Основано се жалбама тужила и вештака указује да је ожалбено решење донето погрешном применом одредбе чл.16 и 17 Правилника о накнади трошкова у судским поступцима. Према одредби чл.16 ст.1 наведеног Правилника, вештаку се надокнађују издаци за утрошени материјал и друге стварне издатке. Према одредби чл.17 Правилника вештаку се награда одређује тако што се основица за обрачун награде дели бројем радних часова у месецу који је претходио вештачењу па се тако добијени износ множи бројем часова који су били неопходни за вештачење, а основица за обрачун награде је за вештака са високим образовање, као што је овде случај 200% зараде. Кад је предмет вештачења сложен или је за вештачење потребно посебно знање, стручност и искуство, награда се увећава за 100%.

У конкретном случају првостепени суд пре свега није утврдио колики је број сати био потребан вештаку да изврши вештачење, колика је основица за обрачун награде и колики је број радних часова у месецу који је претходио вештачењу. Надаље, да ли је предмет вештачења био сложен и да је изискивао посебно знање, стручност и искуство да би се награда увећала за 100% и да ли је уопште у досуђени износ награде урачунато ово увећање.

Због тога што првостепени суд није утврдио неопходне чињенице потребне за правилну примену материјалног права решење је укинато.

У поновном поступку првостепени суд ће утврдити све параметре из чл.17 Правилника о накнади трошкова у судским поступцима, како би утврдио колика награда припада вештаку, образложити а потом донети нову одлуку о висини награде и трошкова који припадају вештаку. При томе ће узети у обзир да се вештачење висине зараде накнаде за ноћни рад, рад на дан државног односно верског празника и висину доприноса, не може сматрати сложеним вештачењем, нити вештачењем које захтева посебну стручност и искуство. За потребе нове одлуке затражиће од вештака да пружи доказе колико му је радних сати било потребно да изврши вештачење, а ту чињеницу ће ценити и сам независно од података које буде добио од вештака.

(Гж.1.бр. 14/11 24.05.2011.године)

32. Уредност тужбе

Тужба је уредна ако је у њој наведена адреса седишта правног лица која је уписана код Агенције за привредне регистре

Првостепени суд одбацује тужбу тужиоца као неуредну, уз образложење да тужилац није тужбу уредио и доставио тачну адресу пословне јединице ДОО „Солвента“ и доказ о постојању исте.

Уредност тужбе цени се у смислу одредбе чл.187 ЗППа, према наводима садржаним у тужби, тј. да ли је тужба разумљива и да ли садржи све што је потребно за поступање. Елементи потребни за поступање по тужби прописани су одредбом чл.100 ЗППа и то су елементи које мора садржати сваки поднесак који се подноси суду. Из наведене одредбе проистиче да сваки поднесак као и тужба требају да садрже означавање суда, име и презиме, назив фирме, пребивалиште или боравиште, односно седиште странака, њихових законских заступника и пуномоћника ако их имају, предмет спора, садржину изјаве и потпис подносиоца.

Ако тужба не садржи адресу туженог, она је неуредна и по њој се не може поступати. Међутим, тужба тужиоца садржала је адресу туженог и то је адреса којом као податак о туженом располаже и Агенција за привредне регистре Републике Србије, што се може утврдити увидом у извод Агенције за туженог, а који садржи и податке о заступнику односно директору туженог. Осим тога евиденција коју води Агенција за привредне регистре и подаци садржани у истој су јавни и свима доступни, тако да се сврставају у ранг општепознатих чињеница у смислу чл.222 ст.3 ЗППа.

Стога није било разлога да првостепени суд тужбу одбаци из датих разлога, јер из изнетог и списка предмета следи да тужени нема пословну јединицу, па стога тужилац није могао ни да достави доказ о постојању исте.

Пошто је тужба уредна и садржи све елементе из одредбе чл. 187 и чл. 100 ЗППа, да би се по истој могло поступати решење је укинато и предмет враћен првостепеном суду на поновни поступак, на основу одредбе чл.387 тач.3 ЗППа.

(Гж.бр.776/11 05.10.2011. године)

33. Благовременост жалбе

Жалба се има сматрати благовременом када не може на поуздан начин да се утврди тачан пријем пресуде

У спору мале вредности, рок за жалбу према чл. 478 ст. 3 ЗПП је 8 дана.

Како је током извиђајног поступка, саслушањем туженог утврђено да он пресуду због изостанка 12П.бр. 3320/2010 од 13.09.2010.г. није примио дана 15.09.2010.г. јер је из града био одсутан све до краја новембра исте године, а жалбу против пресуде је поднео 07.12.2010.г., проистиче да је жалба благовремено поднета а решење о одбачају донето погрешном применом одредбе чл. 387 тач. 1 ЗПП. Тим пре што се у одсуству других чињеница којима се може потврдити тачан датум пријема пресуде и сходно томе благовременост жалбе има сматрати да је жалба благовремено поднета и на тај начин омогућити странци примену принципа двостепености у судском поступку, односно права на правну заштиту и од стране другостепеног суда.

Из наведених разлога решење о одбачају жалбе као неблаговремене од 10.12.2010.г. је укинута на основу одредбе чл. 387 тач. 3 ЗПП.

(Гж бр. 1419/11 06.12.2011.године)

34. Трошкови привременог заступника

Трошкове привременог заступника сноси тужилац у чијем је интересу било постављање привременог заступника туженом с тим што се на крају парнице ти трошкови преваљују на странку која изгуби спор

Трошкове привременог заступника сноси тужилац у чијем је интересу било постављање привременог заступника туженом с тим што се на крају парнице ти трошкови преваљују на странку која изгуби спор.

Одредбом чл. 79 ставом 1 ЗППа прописано је да ако се у току поступка пред првостепеним судом покаже да би редован поступак око постављања законског заступника туженом трајао дуго, па би због тога могле да настану штетне последице за једну или обе странке, суд ће туженом поставити привременог заступника са списка адвоката који суду доставља адвокатска комора. Ставом 2 тачком 4 исте одредбе предвиђено је да под условом из става 1 овог члана суд ће поставити туженом привременог заступника нарочито у овим случајевима - ако је пребивалиште, односно боравиште туженог непознато, а тужени нема пуномоћника. Ставом 4 изреке суд одлучује решењем о постављању привременог заступника, које без одлагања доставља органу старатељства и странкама када је то могућно. Одредбом чл. 81 ЗППа предвиђена је обавеза објављивања огласа о постављању привременог заступника у „Службеном гласнику Републике Србије“ и преко огласне табле суда, те по потреби на други погодан начин.

Првостепени суд је правилно обавезао тужиоца да привременом заступнику тужених надокнади трошкове предузетих правних радњи у наведеној висини. Ово из разлога што је исте правне радње привремени заступник и извршио, а без значаја је чињеница да није објављен оглас о постављању привременог заступника у „Службеном гласнику Републике Србије“, јер је законодавац наведено предвидео како би се трећа лица упознала са одлуком Суда. Због тога наведено не утиче на правно дејство решења о постављању привременог заступника и предузимања радњи у поступку у конкретном случају. Из наведених разлога није основана жалба тужиоца о преурањености предузимања правних радњи од стране привременог заступника, због огласа који није објављен у Службеном гласнику, а висина трошкова поступка одмерена је правилно применом одредбе чл. 153 ЗППа, Тарифе о наградама и накнадама за рад адвоката и Закона о судским таксама.

(ГЖ 1443/11 18. октобар 2011. године)

35. Одређивање вештака

Вештака медицинске струке треба одредити из области специјализације примерено врсти повреде оштећеног

Одредба члана 249 ЗПП прописује да суд изводи доказ вештачењем када је ради утврђивања неке чињенице потребно стручно знање којим суд не располаже.

У том смислу суд је правилно одредио вештачење како би утврдио врсту и тежину повреда које је у штетном догађају претрпео тужилац, односно интензитет и дужину трајања претрпљеног бола и страха, као и евентуално умањење опште животне активности. Судскомедицински вештак (судски вештак за медицину, лекар вештак, медицински вештак) може бити сваки лекар, укључујући лекаре опште медицине и специјалисте различитих медицинских грана, међу којима су и специјалисти судске медицине. Сваки лекар, без обзира на специјалност, може бити од стране органа који води поступак одређен да обави медицинско вештачење. Међутим на суду је да у складу са врстом повреда које су предмет вештачења, изврши добар избор вештака. Специјалисти разних медицинских грана (хирурзи, гинеколози, педијатри и др.) могу да буду судскомедицински вештачи, али искључиво за питања из својих специјалистичких грана. Полазећи од чињеница које је првостепени суд утврдио, да је код тужиоца дошло до нагњечења левог уха са трауматским прснућем бубне опне, имајући у виду природу, локализацију и типизацију повреде, као и да је због тога код тужиоца дошло до умањења опште животне активности од 3%, вештачење је за ову врсту повреде у конкретном случају требало бити обављено од стране лекара специјалисте који располаже стручним знањем за вештачење наведених повреда тј. оториноларинголога, а не путем вештака судске медицине за цитологију и патологију који је у поступку вештачио. Исто тако страх и душевне болове које тужилац трпи због умањења опште животне активности је у поступку морао бити вештачен од стране вештака који је по ужој специјалности психијатар, будући да специјалиста судске медицине не располаже стручним знањем да вештачи страх и душевне болове.

(Гж.бр.380/11 03.06.2011. године)

II
МАТЕРИЈАЛНО ПРАВО

1. Закон о пољопривредном земљишту

Закључено вансудско поравнање између Републике Србије - Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде и туженог, обавезује га да плати накнаду за коришћење пољопривредног земљишта у државној својини у висини договореној поравнањем

Према записнику републичке пољопривредне инспекције број 320-13-577/2008-04 од 30.05.2008.год. о извршеном инспекцијском прегледу код туженог, у току 2006/2007 године тужени је извршио обраду пољопривредног земљишта у државној својини, без правног основа, које се налази у Општини Панчево, у К.О. Старчево, у укупној површини од 1257 ха 98 а 20 м². Ради утврђивања висине и исплате надокнаде за бесправно коришћење овог земљишта туженом је понуђено потписивање вансудског поравнања, па је Република Србија Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде са туженим дана 07.07.2008.год. закључило вансудско поравнање којим се "тужени обавезао да на рачун буџета Републике Србије, а на име накнаде за бесправно коришћење пољопривредног земљишта исплати укупан износ од 13.083.012,80 дин. и то најкасније до 30.07.2008.год. што није учинио.

Према одредби чл. 1089 ст. 1 Закона о облигационим односима уговором о поравнању лица између којих постоји спор или неизвесност о неком правном односу, помоћу узајамних попуштања прекидају спор, односно уклањају неизвесност и одређују своја узајамна права и обавезе, док је одредбом чл. 1093 ст. 1 истог закона предвиђено да за уговор о поравнању важе опште одредбе о двостраним уговорима, ако за њега није што друго прописано. Одредбом чл.17 ст.1 овог закона прописано је да су стране у облигационим односима дужне да изврше своју обавезу и одговорне су за њено испуњење, док је одредбом чл.124 овог закона између осталог прописано да у двостраним уговорима, кад једна страна не испуни своју обавезу, друга страна може, ако није што друго одређено, захтевати испуњење обавезе.

Одредбом чл.64 Закона о пољопривредном земљишту прописан је начин давања пољопривредног земљишта у државној својини у закуп и утврђивање цене закупа тог земљишта.

Позивање туженог у одговору на тужбу да није користио целокупну површину пољопривредног земљишта већ само мањи део, због чега и није у обавези да тужиоцу исплати уговорени износ накнаде без значаја је за другачије одлучивање у овој правној ствари, јер се директор туженог сагласио како са површином пољопривредног земљишта које је користио без правног основа тако и са ценом тј. висином накнаде коју је у обавези да по том основу тужиоцу исплати потписивањем записника о извршеном инспекцијском прегледу од 30.05.2008.год. и вансудског поравнања од 07.07.2008.год., а чију пуноважност до окончања главне расправе није оспорио подношењем евентуалног захтева за поништај или раскид закљученог поравнања.

(П.бр.12/10 21.01.2010. године)

2. Благовременост тужбе по Закону о јавном информисању

Тужба за накнаду штете настале објављивањем неистините информације односно информације чије је објављивање забрањено може се поднети у року преклузивном року од 6 месеци од дана када је објављена информација.

У недељнику „Панчевац“ број 4215 од 19.10.2007.г. објављена је фотографија млдб. тужиоца,. Тужба је поднета препорученим путем дана 19.10.2010 г.

Одредбом чл. 85 Закона о јавном информисању прописано је да се тужба за накнаду штете настале објављивањем неистинитих информација односно информација чије је објављивање у складу са законом забрањено подноси у року од 6 месеци од дана објављивања информације. Овај рок је преклузиван.

Одредбом чл. 370 Закона о облигационим односима прописано је да се правила о о застарелости не примењују у случајевима када су у закону одређени рокови у којима треба да се подигне тужба или да се изврши одређена радња, под претњом губитка права.

Пошто је поступак за накнаду штете настале објављивањем неистинитих информација односно информација чије је објављивање забрањено посебан поступак регулисан одредбама Закона о јавном информисању има се применити у погледу рока за подношење тужбе одредба чл.85 Закона о јавном информисању а не одредба чл. 376 Закона о облигационим односима која прописује рокове застарелости потраживања накнаде штете.

Како је млдб. тужилац путем свог законског заступника тужбу поднео протеком овог законског рока од 6 месеци од дана објављивања информације, тачније 19.10.2010 г. тужба је неблаговремена.

(П.бр.14/11 07.07.2011. године)

3. Право аутора на материјалну и нематеријалну штету

Не навођењем аутора текстова и неплаћањем ауторског хонорара повређују се ауторска права због чега аутор има право на накнаду материјалне и нематеријалне штете

Закон о ауторским и сродним правима („Сл. гласник РС" бр. 104/2009) прописује да ауторска права чине морална и имовинска права аутора. Морална права аутора одређена су: чланом 14. аутор има искључиво право да му се призна ауторство на његовом делу (**право патернитета**), чланом 15. аутор има искључиво право да његово име, псеудоним или знак буду назначени на сваком примерку дела, односно наведени приликом сваког јавног саопштавања дела, изузев ако је то, с обзиром на конкретни облик јавног саопштавања дела, технички немогуће или нецелисходно. (**право на назначење имена**), чланом 16 аутор има искључиво право да објави своје дело и да одреди начин на који ће се оно објавити. До објављивања дела само аутор има искључиво право да јавно даје обавештења о садржини дела или да описује своје дело (**право објављивања**), чланом 17 аутор има искључиво право да штити интегритет свог дела, и то нарочито: 1) да се супротставља изменама свог дела од стране неовлашћених лица; 2) да се супротставља јавном саопштавању свог дела у измењеној или непотпуној форми, водећи рачуна о конкретном техничком облику саопштавања дела и доброј пословној пракси; 3) да даје дозволу за прераду свог дела (**право на заштиту интегритета дела**), чланом 18 аутор има искључиво право да се супротставља искоришћавању свог дела на начин који угрожава или може угрозити његову част или углед (**право на супротстављање недостојном искоришћавању дела**) Имовинска права аутора одређена су чланом 19 аутор има право на економско искоришћавање свог дела, као и дела које је настало прерадом његовог дела. За свако искоришћавање ауторског дела од стране другог лица аутору припада накнада ако овим законом или уговором није друкчије одређено.

Члан 102 овог закона одређено је да имовинска права аутора трају за живота аутора и 70 година после његове смрти, а морална права аутора трају и по престанку трајања имовинских права аутора.

Чланом 204. одређено је да повреду ауторског или сродног права представља неовлашћено вршење било које радње која је обухваћена искључивим правима носиоца ауторског или сродног права, неплаћање накнаде прописане овим законом или уговором, као и неизвршавање других обавеза према носиоцу ауторског или сродног права, прописаних овим законом, а чланом 205. да носилац ауторског права, интерпретатор, произвођач фонограма, произвођач видеограма, произвођач емисије, произвођач базе података и стицалац искључивих овлашћења на ауторска и сродна права може тужбом да захтева нарочито: утврђење повреде права; престанак повреде права; уништење или преиначење предмета којима је извршена повреда права, укључујући и примерке предмета заштите, њихове амбалаже, матрице, негативе и слично; уништење или преиначење алата и опреме уз помоћ којих су произведени предмети којима је извршена повреда права, ако је то неопходно за заштиту права; накнаду имовинске штете; објављивање пресуде о трошку туженог Аутор, односно интерпретатор има право на тужбу за накнаду неимовинске штете

због повреде својих моралних права. Чланом 206. је одређено да ако је повреда имовинског права учињена намерно или крајњом непажњом, тужилац може, уместо накнаде имовинске штете, захтевати накнаду до троструког износа уобичајене накнаде коју би примио за конкретни облик коришћења предмета заштите, да је то коришћење било законито.

У конкретном случају како је тужени крајњом непажњом повредио ауторско право тужиоца Објављивањем свих наведених текстова у недељном листу „Ппресц“ у бројевима од 13 до 71 у периоду од 16.5.2008. до 26.6.2009.године, без дозволе аутора, не навођењем аутора текстова, те неплаћањем ауторског хонорара тужени је повредио ауторска права тужиоца и нанео штету материјалну и нематеријалну.

У конкретном случају материјална штета коју је претрпео тужилац, имајући у виду тираж недељника туженог, те популацију која исти чита, као и хонорар који би аутор могао у истом остварити износи 1.000,00 дин по тексту а с обзиром да је објављено 59 текстова то износи 59.000,00 дин. Тужиоцу је досуђен троструки износ материјалне штете у смислу чл.206 Закона о ауторским и сродним правима укупно 177.000,00 динара.

За нематеријалну штету суд је досудио по свим видовима износ од по 100.000,00 дин. ценећи значај повређеног добра, као и циљ којем ова накнада служи и да се овако одређеним износом не погодује тежњама неспојивим са природом и друштвеном сврхом накнаде нематеријалне штете.

(П.бр.13/10 10.02.2010. године)

4. Закон о здравственој заштити

Право на рефундацију средстава за купљену протезу проистиче из хитности интервенције

Тужиља је дугогодишњи болесник тешког облика реуматско запаљеног типа - реуматоидни артритис, који је захватао више зглобова укључујући оба кука и кичмени стуб. Због основне болести оперисана је 24.11.1998.г. Након више година протеза која је уграђена се разглавила и цео један њен део, што је јако ретко, мигрирао је у карлицу. Приликом оперативног захвата уклањања протезе уочена је несвакидашња ситуација, први пут у пракси и први пут у Србији, са немогућношћу да се један део протезе уклони из карлице, јер је тај део био фиксиран ожиљним ткивом које је ухватило и крвне судове у карлици. Постојала је могућност да уколико се насилно покуша уклањање протезе из карлице односно део протезе да се оштете крвни судови, што би могло да доведе до искрвављења и смрти пацијенткиње Тужиљу су лекари формално уписали на листу чекања дана 16.03.2005.г. и иста се налазила на 523 месту а обзиром на своје здравствено стање требала је да буде оперисана и да јој се угради ревизиона протеза кука независно од листе чекања, јер није била пацијент који је могао да чека више година на овај оперативни захват јер јој је операција била неопходна у што краћем року. Лекари су тужиљи, обзиром на њено здравствено стање и чињеницу да је оваква ревизиона протеза први пут коришћена у Србији те да исте није било у централној апотеци, предложили да сама сноси трошкове набавке ревизионе протезе кука а да јој се касније ови трошкови рефундирају, што је иста прихватила и од својих средстава купила ревизиону протезу кука у Здравственој установи Апотеци "Magna Pharma" дана 27.07.2005, и платила 321.036,08 динара. Поред трошкова набавке ревизионе протезе кука које је сама сносила, трошкови лечења тужиље у периоду од 01.07.2005.год. до 26.10.2005.год. износили су 725.274,00 дин.

Одредбом чл. 71 ст. 1 и 2 Закона о здравственом осигурању ("Сл. гласник РС", бр. 18/92, 26/93, 53/93, 67/93, 48/94, 25/96, 46/98, 54/99, 29/2001, 18/2002, 80/2002 - др. закон, 84/2004 - др. закон, 45/2005 и 101/2005 - др. закон) прописано је да осигурано лице остварује здравствену заштиту у здравственој установи и код другог носиоца здравствене службе који имају седиште на подручју филијале Завода која му је признала то својство (у даљем тексту: матична филијала), а ако осигурано лице ради, односно има пребивалиште на подручју друге филијале Завода, здравствену заштиту може да остварује и код носилаца здравствене службе који имају седиште на подручју филијале Завода где осигурано лице ради, односно има пребивалиште (ст.1). Ако осигурано лице користи здравствену заштиту мимо услова и начина утврђених у ставу 1. овог члана и општем акту Завода, матична филијала сноси трошкове те здравствене заштите ако је била неопходна и ако осигурано лице на њу има право у оквиру осигурања, у висини трошкова те заштите код носилаца здравствене службе на подручју матичне филијале (ст.2).

Одлуком о учешћу осигураних лица у трошковима здравствене заштите ("Сл. гласник РС", бр. 83/2004, 118/2004, 71/2005 и 18/2006 - др. правилник) чланом 3 између осталог прописано је да се учешће плаћа за прописани лек са Листе лекова који се прописују и издају на терет средстава здравственог осигурања ("Службени

гласник РС", бр. 60/2001, у даљем тексту: Листа лекова), здравствене услуге, употребљена медицинска средства, односно материјал у дијагностици, лечењу и рехабилитацији, за израду, односно набавку протетичког и ортотичког помагала и средства, као и за друге видове здравствене заштите у складу са овом одлуком. Ставом два истог члана прописано је да се учешће плаћа у фиксном или процентуалном износу, и то: под тачком 18 за материјал (производ) који се хируршки уграђује у организам (имплантант): под подтачком бр. 18.3 сав уградни материјал који се уграђује у организам, на захтев осигураног лица, мимо редоследа на Листи чекања или заказаног пријема на лечење 100% цене.

Одлуком о условима и критеријумима за уговарање здравствене заштите са предрачуном средстава по напоменама, здравственим установама и филијалама број 54-282/05 од 23.02.2005.год., прописана је и то чл.14 исте, обавеза здравствене установе да за лекове, здравствене услуге и медицинска средства које је осигурано лице само платило изда потврду која се у случају рефундације средстава доставља надлежној филијали, у ком случају се износ средстава која су рефундирана осигураном лицу, урачунавају у износ уговорене накнаде.

Како је током доказног поступка у тврђено да је тужиља била пацијент коме је била неопходна здравствена заштита и то у што краћем року, односно операција уградње тоталне ревизионе протезе десног кука са специјалним делом за карлични дефект, да се само формално налазила на листи чекања, да операција није извршена на њен лични захтев, о чему нема ни писмених доказа које Клинички центар Србије није доставио туженом на његов захтев, већ је оперисана на предлог проф.др.Б Д, као и да је сама сносила трошкове куповине ревизионе протезе кука проистиче да у конкретном случају нису испуњени услови за примену одредбе чл.3 тач.18.3 Одлуке о учешћу осигураних лица у трошковима здравствене заштите, због чега иста у складу са одредбом чл.71 ст.2 Закона о здравственом осигурању има право на накнаду трошкова куповине ревизионе протезе кука у висини од 321.036,08 дин., са законском затезном каматом од 27.07.2005.год. као дана куповине па до коначне исплате, сагласно одредби чл.277 ст.1 Закона о облигационим односима. Сам тужени потврђује да је пружена здравствена услуга тужиљи била неопходна што проистиче из оцене првостепене лекарске комисије број 03-54-352/07 од 21.03.2007.год., која је саставни део списка туженог Испоставе у Ковачици број 08-54/352.

(П. бр.38 /10 11.11.2010.године)

5. Закон о здравственој заштити

Преко потребно дијагностиковања ради даљег лечења и одређивања терапије спада у хитне медицинске интервенције које падају на терет РЗЗО

Начин пружања здравствене заштите регулисан је Законом о здравственом осигурању и подзаконским актима, Правилником о начину и поступку остваривања права из обавезног здравственог осигурања, а за лечење осигураника на ВМА и Уредбом о плану мреже здравствених установа и Упутством РЗЗО о упућивању осигураних лица на лечење у Војномедицинску академију (01 број 54-648/07-02 од 30.03.2007.год. и 02/1 број 54-152/08 од 27.06.2008.год.).

Према одредби чл.141 Закона о здравственом осигурању, осигурано лице остварује здравствену заштиту у здравственој установи, односно код другог даваоца здравствених услуга који има седиште на подручју матичне филијале са којим је закључен уговор о пружању здравствене заштите осигураницима, а одредбом чл.42 Правилника о начину и поступку остваривања права из обавезног здравственог осигурања (Службени гласник РС број 116/60, 16/07, 38/07, 45/07, 97/07, 127/07 и 47/08) је одређено на који начин се остварује здравствена заштита ван подручја матичне филијале. Процедура се састоји у томе да када изабрани лекар оцени да осигураном лицу не може да обезбеди одговарајућу здравствену заштиту на подручју матичне филијале, је дужан да изда упут за најближег одговарајућег даваоца услуга, с тим да на упуту лекарска комисија матичне филијале даје претходну сагласност осим у хитним случајевима и да кад се остварује здравствена заштита као хитна случај без упута и сагласности комисије, давалац услуга је дужан да у року од три дана од пријема осигураног лица затражи сагласност лекарске комисије за наставак лечења.

Одредбом чл.53 Закона о здравственом осигурању, одређено је шта се сматра хитном медицинском помоћи и неопходном здравственом заштитом: да хитна медицинска помоћ јесте непосредна - тренутна медицинска помоћ која се пружа да би се избегло довођење осигураног лица у животну опасност и непоправљиво или озбиљно слабљење или оштећење здравља или смрт и медицинска помоћ која се пружа у року од 12 сати од момента пријема осигураног лица да би се избегао очекиван настанак хитног медицинског стања. Неопходна здравствена заштита обухвата здравствену заштиту која је одговарајућа и потребна за дијагностику односно лечење болести и повреда, која је у складу са стандардима добре медицинске праксе и која није пружена ради стављања осигураног лица у повољнији положај у односу на друга осигурана лица или ради стицања посредних користи и да хитну и неопходну здравствену заштиту утврђују стручно медицински органи у поступку остваривања права.

Према упутству РЗЗО о лечењу осигураника у Војномедицинској академији, осигураним лицима се пружа услуга према важећим упутима само у редовно радно време ВМА у периоду од 07,30 часова до 15,30 часова, а да се после тог времена услуга на ВМА пружа осигураним лицима о њиховом трошку.

Пошто је завршено болничко лечење В.Д. на ВМА дана 24.06.2008.год. она је добила отпусно писмо са налогом да се јави лекару ВМА и на конзилијарни преглед поподне. Њој није саопштено да ради даљег лечења донесе упут већ је она поступајући по том налогу из отпусног писма предузела све мере које су од ње тражене, платила их и платила све прегледе и др. на ВМА, јер јој је и заказивано да дође ван радног времена. На свим рачунима које је платила ВМА је напоменуто да они не подлежу рефундацији. Пок. В.Д. није испоштовала процедуру из чл.42 наведеног Правилника, с обзиром да за све прегледе и пружене здравствене услуге на ВМА после отпуштања из болнице није имала упут лекара нити је према томе могла да има сагласност лекарске комисије.

Закон о здравственом осигурању прописује изузетак када се може из средстава обавезног здравственог осигурања платити пружена медицинска помоћ, тако што у чл.83 прописује да здравственим установама односно приватној пракси са којима није закључен уговор о пружању здравствених услуга се могу платити само оне услуге пружене осигураним лицима при указивању хитне медицинске помоћи из чл.55 Закона и да ако је осигурано лице платило пружену хитну медицинску помоћ има право на накнаду плаћених трошкова из средстава здравственог осигурања.

С обзиром да је утврђено да је ради дијагностиковања метастаза на мозгу и „трипл негативног карцинома дојке“ и ради даљег лечења било хитно да се пок. В.Д. уради ЦТ главе 30.05.2008.год., ЦТ грудног коша и абдомена 27.06.2008.год. и МР мозга 21.07.2008.год. и конзилијарни преглед од 22.07.2008.год. и да је она ове прегледе платила, суд је обавезао туженог да надокнади те трошкове. Узимајући у обзир прописани изузетак од правила из чл. 83 Закона о здравственом осигурању да на терет фонда падају трошкови за пружену хитну медицинску помоћ суд је тужиоцу досудио трошкове здравствене заштите који су према налазу и мишљењу вештака представљали хитну медицинску помоћ из чл. 55 тог закона и без обзира на чињеницу што са даваоцима услуга осим конзилијума ВМА тужени нема закључен уговор јер је и то изузетак обухваћен цитираном одредбом закона. Такође суд сматра да без обзира што је плаћен рачун за конзилијарни преглед на ВМА на коме је констатовано да то не подлеже рефундацији тужиоцу овај трошак припада јер је то била хитна мера здравствене заштите а из приложеног рачуна и конзилијарног мишљења не може да се закључи да је та услуга пружена ван радног времена.

(П.бр.51/10 09.03.2011. године)

6. Промена власника на хипотекованој некретности

Хипотекарни поверилац има право да се намири из некретности без обзира на промену власника с тим што нови власник стиче положај реалног дужника

Тужилац је туженима НН дао на зајам тадашњих 250.000 немачких марака а они су били у обавези да позајмљени новац врате до 01.09.1996.године. Потраживање из закљученог уговора о зајму је обезбеђено хипотеком која је уписана у земљишним књигама решењем Општинског суда у Белој Цркви Дн.бр.520/95 од 21.09.1995.године на непокретној имовини из зкњ.ул.бр.716 к.о. Бела Црква. Тужени ММ је касније стекао својину правним послом али није укњижени етажни власник пословног простора након закљученог зајма и уписане хипотеке.

Принципи хипотеке су акцесорност, специјалност, недељивост и право следовања.

С обзиром да је једна од битних одлика хипотеке право следовања, појављивање ММ у овом правном односу између хипотекарног повериоца и хипотекарних дужника који су истовремено и облигациони дужници, није од значаја искључиво због тога што се он није укњижио као власник на етажираном делу хипотековане некретности чиме би стекао положај реалног дужника. Право следовања подразумева наплату потраживања повериоца према сваком каснијем стицаоцу права својине на хипотекованој некретности или њеном делу па и према ММ али смо када он буде, ако икада буде издејствовао упис свог етажног власништва на тој некретности.

(П. бр.5 /10 16.06.2010.године)

7. Закон о јавном информисању

Слобода медија подразумева одређени степен претеривања и провоцирања питања од јавног значаја

Закон о јавном информисању у чл.3 ст.1 прописује да су новинар и уредник јавног гласила дужни да пре објављивања информације која садржи податке о одређеном догађају, појави или личности, са пажњом примереном околностима, провере њено порекло, истинитост и потпуност а у чл: 79 прописано је да свако лице на које се односи нетачна, непотпуна или друга информација чије је објављивање у складу са овим законом забрањено, као и лице коме није објављена исправка, одговор или друга информација чије објављивање има право да тражи од јавног гласила, у складу са овим законом, а које због њеног објављивања, односно необјављивања трпи штету, има право на накнаду материјалне и нематеријалне штете у складу са општим прописима и одредбама овог закона, независно од других правних средстава која том лицу стоје на располагању.

Текст објављен у колумни аутора М.А. у листу „Панчевац“ бр.4204 од 03.08.2007.год. под насловом „Други поглед“ и поднасловом „Друже плави, удри по глави“ представља лични став главног и одговорног уредника са вредносним судовима о приватизацији. Када је поменула куповину тзв. старе Техничке школе, њој је било познато да је исту купио тужилац У.Ж. јер је то сазнала из неколико извора од којих је и добила информацију да та зграда треба да се прода ради проширења средње школе панчевачке Гимназије.

У том тексту тачна је чињеница да је тужилац У.Ж. купио зграду Техничке школе за 40.000.000,00 динара. За објављивање те информације он није дао пристанак а информација да се та иста зграда нуди на продају по знатно већој цени добијена је од заинтересованог купца. Ту информацију да се зграда нуди на продају за цену од 120.000.000,00 динара тужена М.А. није проверила код тужиоца У.Ж. Све остале информације из спорног текста су коментар новинара тужене М.А. везане за приватизацију зграде Техничке школе.

Суд је доносећи одлуку у овој парници пошао од чињенице да се у нашем друштву које се назива „друштвом у транзицији“ више година спроводи поступак приватизације на више начина од којих су најзначајнији приватизација по Закону о приватизацији која подразумева продају друштвених предузећа, приватизација у поступку стечаја друштвених предузећа и приватизација у поступку продаје друштвене имовине принудним путем у извршним судским поступцима. Чињеница да је Пореска управа у поступку принудне наплате пореза продала некретнину која је била у друштвеном власништву физичком лицу, такође је једна вид приватизације. Промена у економском систему која подразумева промену облика својине значајних економских ресурса из некадашње друштвене својине у приватну, јесте промена која је од изузетног јавног значаја.

Између зајамчене слободе медија са правима која су такође зајамчена неизбежан је сукоб. Право на част и углед је такође неповредиво право и питање утврђивања када су та права у међусобном сукобу и када нема повреде права на углед се решава

у конкретном случају ценећи легитимност информације и њену пропорционалност у смислу да ли информација служи остваривању неког оправданог интереса.

У спорном тексту нису употребљени увредљиви изрази који се односе на личност тужиоца У.Ж. али текст садржи одређени степен претеривања јер је аутор текста написала да је зграда купљена „Нашим парама“ при чему је то у вези оцене приватизације за коју аутор текста употребљава речи „купити на кварњака и уз помоћ пријатеља добро распоређених на власи и по банкама“.

Суд сматра да новинарска слобода подразумева изврстан степен претеривања и провоцирања, посебно што се односи на поступак приватизације за шта постоји оправдани интерес да се јавност обавести и посебно ценећи да је у целом тексту од мањег значаја куповина зграде Техничке школе у односу на критику модела „српске приватизације“.

У спорном тексту саопштена је истинита чињеница да је тужилац У.Ж. купио зграду Техничке школе у Панчеву за тачно одређену суму новца а суд сматра да се не ради о несразмерној информацији и да текст представља вршење слобода медија и поред чињенице да је у грубом тону критички написано да се приватизација одвија повезано са личностима које су на власти јер постоји оправдани интерес да се јавност обавести о значајном процесу приватизације уопште и да новинарска слобода заиста подразумева одређени степен претеривања и провоцирања значајних јавних догађаја.

(П.бр.7/10 03.02.2010. године)

8. Правни посао супротан принудним прописима

Стране не могу да добију судску заштиту за правни посао који је супротан императивним прописима

Одредбом чл.22 Закона о пољопривредном земљишту забрањено је коришћење обрадивог пољопривредног земљишта прве, друге, треће, четврте и пете катастарске класе у непољопривредне сврхе.

Одредба чл.23 истог Закона, прописује изузетке од забране коришћења обрадивог пољопривредног земљишта у непољопривредне сврхе, па између осталог ставом 1 тачка 2 предвиђа могућност коришћења истог и за експлоатацију минералних сировина, као што је песак, али само на одређено време и по претходно прибављеној сагласности Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде и приложеном доказу о плаћеној накнади за промену намене обрадивог пољопривредног земљишта коју је решењем утврдила општинска, односно градска управа.

Из списка предмета првостепеног суда проистиче да се парцела топ.бр.4037 КО Сефкерин води као пољопривредно земљиште и да представља њиву треће и четврте класе, што значи да потпада под режим коришћења из чл.22 Закона о пољопривредног земљишту. Такође из списка предмета проистиче да тужени није имао сагласност Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде да описану парцелу користи за експлоатацију песка, нити је пружио доказ о плаћеној накнади за промену намене обрадивог пољопривредног земљишта из чл.23 ст.1 тач.2 Закона о пољопривредном земљишту.

Из наведеног следи правни закључак да су у погледу ископа песка са парцеле тужиоца парничне странке склопиле правни посао који је противан принудним прописима.

У складу са одредбом чл.3 ст.3 ЗППа суд неће дозволити располагања странака која су у супротности са принудним прописима, јавним поретком и правилима морала. Дакле, правни послови који су супротни принудним прописима односно који су незаконити, не уживају правну заштиту, јер су апсолутно ништави.

Пошто је из незаконитог правног посла који се односи на ископ песка са парцеле тужиоца дошло и до тога да је на истој остала рупа, која није затрпана и због које тужилац није могао да парцелу користи у пољопривредне сврхе, ни та располагања тужиоца не уживају правну заштиту (накнада измакле добити и захтев да се санира рупа), јер су она последица правног посла супротног принудним прописима.

(Гж.бр.2462/10 08.02.2011. године)

9. Рок застарелости за неовлашћено коришћење струје

Потраживање повериоца „Електродистрибуције...“ за накнаду за неовлашћено коришћену струју застарева у општем року застарелости од 10 година

Погрешно је првостепени суд применио одредбу чл.125 ст.1 ЗОО и одредбу чл.373 ЗОО ценећи да се ради о уговору у којем рок представља битан састојак уговора и да се ради о повременом потраживању.

Вансудско поравнање које су закључили тужилац и тужени по својој правној природи је признање дуга. Тим поравнањем тужени је признао основ и висину свог дуга а потом га и делимично исплатио.

Основ тужиочевог потраживања је стицање без основа а висина тужиочевог потраживања међу странкама није спорно јер је тужени дуг признао. У складу са одредбом чл.210 ЗОО кад неки део имовине једног лица пређе на било који начин у имовину другог лица а тај прелаз нема основ у правном послу или закону стицалац је дужан да га врати. То је управо ова ситуација јер је тужени неовлашћено користио струју.

Дуг који је он признао због неовлашћеног коришћења струје застарева у општем року из чл.371 ЗОО.

(ГЖ.2395/10 25.01.2011.године)

10. Допринос и страх родитеља због повређивања детета

Родитељи који пропусте да врше надзор над дететом старим 5 година допринели су настанку штете у повређивању детета а њима не припада право на накнаду за страх коју су преживели због дететовог повређивања

Овој штети коју је дете претрпело допринела је и мајка јер је знала да у близини игралишта на које је пустила петогодишње дете да се без надзора игра, постоји градилиште и испред њега необезбеђена арматурна мрежа, и да ће свекрва само повремено обилазити млл дете, и тиме је изостао родитељски надзор. Допринос мајке насталој штети је 30% па је накнада нематеријалне штете за малолетног тужиоца умањена сходно доприносу родитеља насталој штети.

Родитељима млл тужиоца, не припада накнада за претрпљени страх који су преживели када се дете повредило јер та врста нематеријалне штете се не досуђује према одредби чл.200 Закона о облигационим односима. Сходно одредби члана 201 право на накнаду нематеријалне штете могу имати чланови уже породице, али само када наступи смрт или нарочито тешки инвалидитет блиског лица, што овде није случај.

(Гж.бр.1427/11 06.12.2011.године)

11. Заштита од евикције

Купац возила на коме је фалсификова број шасије има право на заштиту од евикције јер се ради о ограничењу на ствари јавно-правне природе која спречава редовну употребу возила у саобраћају и регистрацију возила

Према одредби члана 508 став 1 и 3 Закона о облигационим односима прописује да продавац одговора ако на продатој ствари постоји неко право трећег које искључује, обмањује или ограничава купчево право, о чијем постојању купац није био обавештен нити је пристао да узме ствар оптерећену тим правом, односно да продавац неког другог права гарантује да оно постоји и да нема правних сметњи за његово остварење, да у сваком случају купац има право на накнаду претрпљене штете, а члан 510 ЗОО да ако продавац не поступи по захтеву купца, у случају одузимања ствари од купца уговор се раскида по самом закону, а у случају умањења или ограничења купчевог права, купац може по свом избору раскинути уговор или захтевати сразмерно снижење цене.

Дакле тужени као продавац возила одговара по правилима заштите од евикције, за правне недостатке продате ствари, што је последица начела једнаке вредности давања код двостраних уговора, где је преносилац дужан да обезбеди прибавиоцу не само корист, већ и мирну државину у којој купац неће бити правно узнемираван на основу неког права трећег о ком он није био обавештен, нити је пристао да узме ствар оптерећену тим правом. Поред тога продавац одговара по правилима евикције и у случају када су на ствари постојала и одређена ограничења јавно правно правне природе, а продавац их није саопштио купцу.

Како је на возилу марке Хонда, које је тужени продао тужиоцу, прекуцан Фин-фабрички број шасије, што због ограничења јавно правно правне природе спречава редовну употребу возила у саобраћају и регистрацију возила, то тужилац има право на накнаду претрпљене штете сходно члану 510 став 3 и 514 ЗОО, у висини уговорене купопродајне цене за то возило, са досуђеном каматом од дана утужења, како је тужбом камата и тражена.

Првостепени суд погрешно заузима став да је тужбени захтев преурађен, јер тужилац са својим захтевом за накнаду штете према туженом, не само да не може бити везан за окончање прекршајног поступка који се води против правног претходника туженог, већ сходно члану 515 ЗОО своје право због правног недостатка возила, тужилац мора истаћи према туженом у одређеном року, како са истим не би био преклудираан.

(Гж бр.1158/11 23.11.2011.године)

12. Стварна штета

Штетник је у обавези да плати стварну штету на возилу у висини реалног трошка за поправку возила а не у висини трошкова поправке коју је платио оштећени а која је већа од реалне

Тужилац је свој аутомобил поправио у аутоцентру „Зоки“ и за поправку платио 132.999,31 динар дана 27.7.2009.год. Висина штете према налазу вештака на дан пресуђења је 120.216,75 динара.

На овако утврђено чињенично стање првостепени суд је погрешно применио материјално право због чега је пресуда преиначена. Прихватљив је резон првостепеног суда да оштећени има право да изврши поправку свог возила где год он то хоће па макар то било и скупље, међутим погрешан је резон да тако извршену поправку треба да плати тужени. Тужени је дужан да плати стварну штету која је у овој парници утврђена налазом вештака у износу од 120.216,75 динара па је на основу чл.185 ст.1 и 3 и чл.189 ст.2 Закона о облигационим односима тужени обавезан да плати стварну штету тужиоцу, по ценама на дан пресуђења од када тужилац има право и на камату у смислу чл.277 ЗОО.

(Гж.бр. 1336/11 23.11.2011.године)

13. Недозвољена располагања

Послодавац који је уплатио доприносе за обавезно социјално осигурање не може од свог запосленог да тражи повраћај новца позивајући се на њихов усмени договор да те трошкове плати запослени

Битна повреда парничног поступка увек постоји у смислу чл.361 ст.2 тачка 5 ЗПП ако је суд засновао своју одлуку на недозвољеним располагањима (чл.3 ст.3 ЗПП). Послодавац је дужан да по основу радног односа уплати доприносе за обавезно социјално осигурање па није јасно због чега је првостепени суд усвојио тужбени захтев тужиље као предузетника да јој њен запослени врати новац који је она била дужна по закону да уплати за доприносе за обавезно социјално осигурање. Првостепен суд је био дужан да испита да ли се ради о дозвољеним располагањима.

(Гж.бр.1372/11 23.11.2011.године)

14. Одговорност за штету код постојања правноснажне кривична пресуде

У парничном поступку суд је у погледу постојања кривичне одговорности учиниоца везан за правоснажну пресуду кривичног суда, што значи да не може супротно да утврђује да учинилац није крив али да може да утврђује и допринос друге стране насталој штети

Одредбом чл.13 ЗПП прописано је да је у парничном поступку суд у погледу постојања кривичног дела и кривичне одговорности учиниоца везан за правоснажну пресуду кривичног суда којом се оптужени оглашава кривим што значи да када се у кривичном поступку утврди да је лице криво за догађај то дефинише његову кривицу и у грађанско правном смислу да је крив за штетни догађај и другачије у парничном поступку не може да буде одлучено а разлика је само у томе што је грађанско правна одговорност „шира“ у том смислу да се цени и допринос оштећеног насталој штети. Према томе жалбени наводи да тужени није крив за штету не могу да се прихвате јер је управо супротно.

(Гж.бр.1326/11 23.11.2011.године)

15. Накнада и награда за рад судије поротника

Потраживање судије поротника по основу награде и накнаде за обављени рад је повремено потраживање на које се примењују рокове застарелости из чл.372 ст.1 ЗОО

Положај судије поротника у време када је ту функцију вршила тужиља био је одређен посебним одредбама о судији поротнику седме главе од чл.71 до чл.78 тада важећег Закона о судијама. Одредбом чл.77 тог закона било је одређено да судија поротник има право на накнаду трошкова насталих на дужности, накнаду за изгубљену зараду и право на награду а услове и висину накнаде и награде прописао је Високи савет правосуђа. Према одредби чл.78 на судије поротнике сходно се примењују одредбе о судијама. Одлуком о накнадама и наградама судијама поротницима (Сл.гласник РС бр.86/2002) која је важила за период који је предмет тужбеног захтева били су утврђени услови и висина накнаде трошкова насталих на дужности судије поротника накнаде за изгубљену зараду и награда судија поротника. Према чл.8 те одлуке судији поротнику је по једном часу припадала награда за вршење дужности према времену проведеном на раду код Општинског суда у висини од 36% од часа рада судије. То све значи да је потраживање судије поротника по основу награде за вршење дужности повремено потраживање јер се за материјални положај судије поротника примењују одредбе које регулишу материјални положај судије а у погледу исплате је правило да та потраживања доспевају месечно. Сва потраживања која доспевају годишње или у краћим периодима су повремена потраживања и за њих важи правило о застарелости из чл.372 ст.1 Закона о облигационим односима којим је прописано да повремена потраживања застаревају за три године од доспелости сваког појединог потраживања. С обзиром да је тужена истакла приговор застарелости тужиљиног потраживања, правилно је првостепени суд утврдио да је тужиљино потраживање застарело и због тога тужбени захтев одбио.

Неосновани су жалбени наводи да због тога што је донета одлука о висини накнаде тужиљи као судији поротнику а која јој није исплаћена по наређењу председника суда треба применити рок застарелости из чл.379 ст.1 ЗОО од 10 година. Управо је супротно без обзира да ли је потраживање утврђено решењем о исплати судији поротнику овде се ради о захтеву за исплату разлике од исплаћеног износа до припадајућег износа награде и како је у питању повремено потраживање оно је до подношења тужбе застарело јер је протекао трогодишњи рок рачунајући од појединачно доспелог износа који се тражи.

(Гж.бр.914/11 25.10.2011.године)

16. Капара

Капара као акцесорни правни посао прати судбину главног уговора па када главни уговор није закључе, капара се враћа

Према одредби чл.45 ЗОО предуговор је такав уговор којим се преузима обавеза да се касније закључи други, главни уговор, да за њега важи форма главног уговора, да мора да садржи битне састојке главног уговора, да ће на захтев заинтересоване стране суд наложити другој страни која одбија да закључити главни уговор да то уради у року и да се закључење главног уговора може захтевати у року од 6 месеци од истека рока предвиђеног за његово закључења, те да предуговор не обавезује ако су се околности од његовог закључења толико измениле да не би био ни закључен да су оне постојале у то време. То значи да је предуговор таква сагласност воља којим се преузима специфична обавеза да се закључи главни уговор. Предуговор који су закључили правни претходник тужилаца и тужена имао је све елементе купопродаје: одређени предмет, одређену цену и одређен рок за закључење главног уговора. По његовој садржини којим је одређено да ће се главни уговор закључити кад се у целости до истог рока исплати цена логичан је закључак да је он био закључен у интересу тужене као продавца јер је она тиме задржала својину на кући док не прими договорену цену у целости. Предуговором се ствара само обавеза на закључење уговора одређене врсте што значи да свака уговорна страна заштиту свог права из предуговора може тражити само да примора другу страну да закључи главни уговор. Тачно је да смрћу једне стране обавеза на закључење главног уговора на престаје сем код личних уговора, а купопродаја није лични уговор. Тужена је након смрти једног купца у року од 6 месеци од истека рока предвиђеног за закључења уговора могла да тражи од њених правних следбеника и другог купца да закључе главни уговор а како она то није тражила већ је одмах кућу продала другом лицу произилази да је и она одустала од закључења главног уговора.

Предуговором је одређена капара од 1.800 евра као део цене која је и плаћена, а према одредби чл.79 ЗОО капара је акцесоран, споредан уговор који се закључује у тренутку закључења уговора као знак да се уговор сматра закљученим и да се у случају испуњења уговора она или враћа или урачунава у испуњење обавезе с тим што је изричито одређено да страна која је дала капару не може одустати од уговора остављајући капару другој страни нити то може учинити друга страна враћањем удвојене капаре.

С обзиром да је мајка тужилаца дала капару приликом закључења предуговора и да главни уговор није закључен, капара као споредни акцесорни правни посао, који прати главни уговор не производи правно дејство мимо њега, што значи да је због незакључења главног уговора отпао и споредан уговор о капари. С обзиром да главни уговор није закључен ирелевантни су разлози због чега није дошло до закључења главног уговора па тужена која је примила капару као део купопродајне цене од 1.800 евра је у обавези да тај новац врати јер га држи без правног основа. Због тога што је капара као споредни правни посао отпала јер није закључен главни уговор, тужена без основа држи примљени износ и због тога што су тужиоци као законски наследници једног од солидарних поверилаца активно легитимисани за спор, тужена је обавезана да врати примљени износ на основу чл.210 ЗОО.

(Гж.бр.1077/11 18.10.2011.године)

17. Право деце на накнаду штете за претрпљен страх

Малолетној деци која нису свесна узрока понашања одраслих и доживе узрујаност због тога не припада право на накнаду штете за претрпљени страх

На овако утврђено чињенично стање првостепени суд је погрешно применио материјално право одредбу чл.200 ЗОО којом је одређено да се новчана накнада за страх досуђује ако околности случаја а нарочито јачина и трајање страха то оправдавају при чему се цени значај повређеног добра и циљ коме накнада служи и да се њоме не погодује тежњама које нису спојиве са њеном природом и сврхом. То значи да се оштећеном из неког догађаја који је претрпео страх одређеног интензитета и трајања накнада досуђује у новчаном износу да би се тим новцем приуштило неко материјално добро које ће причинити одређено задовољство и тиме уравнотежити некадашњу душевну патњу, што значи да ова врста накнаде не може да буде казна и да се цени као високо или прениско одмерена по томе колико то треба да плати штетник већ се цени по томе колико новца треба да би се приуштило материјално добро оштећеном као пандам некадашњем страху.

Малолетна деца која нису била свесна узрока понашања одраслих а због тога су доживела страх у виду опште узрујаности немају право на ову врсту накнаде јер њихова узрујаност не значи страх и за ту врсту душевне узнемирености се накнада не досуђује.

(Гж.бр.1097/10 25.10.2011.године)

18. Накнада штете кроз примену одредбе чл. 38 Улова за комбиновано осигурање

Саобраћајна незгода код каско осигурања се доказује записником полиције, у противном када возач напусти лице места уговорена је правна претпоставка да је возио под дејством алкохола

Према одредби чл.17 ЗОО стране у облигационом односу су дужне да изврше своју обавезу и одговорне су за њено испуњење а према одредби чл.20 закон има диспозитиван карактер у односу на уговор који закључе странке који је за њих „закон“. Према одредби чл.38 Улова за комбиновано осигурање осигураник је дужан да кад настане осигурани случај, у случају настанка саобраћајне незгоде у којој је оштећено возило да пријави надлежним органима МУП незгоду и на лицу места сачека увиђај кад је то објективно могуће да чека. За неиспуњавање обавеза од стране осигураника у чл.13 тих Улова између тужиоца и туженог је договорено искључење обавезе осигуравача да он није у обавези да плати штету и трошкове који су настали ако се возач који је управљао оштећеним возилом не подвргне алко тесту. Наиме одредбом чл.13 ст.1 тачка 16 Улова уговорена је правна претпоставка да се сматра да је возач под дејством алкохола ако после саобраћајне незгоде неоправдано напусти лице места у смислу члана ЗОБС-а. Према закљученим Условима за комбиновано осигурање моторних возила (ауто каско) произилази да када настане осигурани случај, као саобраћајна незгода постоји обавеза осигураника да незгоду пријави надлежним органима МУП и тиме докаже постојање осигураног случаја и испуњеност других услова за наплату штете од осигуравача. С обзиром да тужилца није поступила по договореним условима, за осигуравача не постоји обавеза да јој надокнади штету.

(Гж.бр.1011/11 25.10.2011.године)

19. Трошкови кривичног поступка

Поверилац досуђених трошкова кривичног поступка је окривљени а на његов бранилац кога је ангажовао

У првостепеном поступку утврђене су битне чињенице: тужилац као адвокат бранио је у кривичном поступку пред Општинским судом у Вршцу окривљеног Ђ.Б. у предмету тог суда К.бр.171/09. Према пуномоћју у том предмету, који спис је изведен као доказ, а што није спорно је лично ангажовао адвоката да га брани. Кривични поступак је окончан ослобађајућом пресудом К.бр.171/09 која је постала правоснажна 05.3.2010.год. а решењем Основног суда у Вршцу К.бр.171/09 од 09.4.2010.год. окривљеном на име трошкова одбране у том кривичном поступку досуђен је износ од 161.000,00 динара. Трошкови одбране који падају на терет буџетских средстава суда нису плаћени.

На овако утврђено чињенично стање првостепени суд је погрешно применио материјално право због чега је пресуда преиначена. Тужиоца, адвоката у кривичном поступку К.бр.171/09 за браниоца је ангажовао окривљени Ђ.Б.Тиме се између адвоката и његовог брањеника успоставио облигациони однос по основу пуномоћства. Тужилац према томе није у кривичном поступку К.бр.171/09 био ангажован решењем суда. Пошто се кривични поступак К.бр.171/09 окончао ослобађајућом пресудом окривљеном је на основу чл.197 ЗКП Основни суд у Вршцу досудио трошкове које је имао за ангажовање браниоца и који падају на терет буџетских средстава. Тим решењем К.бр.171/09 од 09.4.2010.год. успоставио се дужничко поверилачки однос између, Ђ.Б. против кога је држава неуспешно водила кривични поступак и Републике Србије која му је дужна да плати трошкове које је имао због вођења тог поступка. То значи да је поверилац досуђених трошкова кривичног поступка Ђ.Б. а не његов ангажовани адвокат. Само у другој правној ситуацији када суд ангажује адвоката као браниоца по службеној дужности успоставља се правни однос између тако ангажованог адвоката и државе у погледу трошкова одбране, што није случај у овој правној ситуацији.

(Гж.бр.909/11 05.10.2011.године)

20. Лицу без здравствене књижице не припада накнада за страх за лично здравље

Због тога што тужилац није имао оверену здравствену књижицу у периоду трајања управног поступка код РЗЗО за претрпљени страх за своје здравствено стање не припада му право на накнаду нематеријалне штете

Неимовинска штета у смислу чл.155 Закона о облигационим односима је наношење другог физичког или психичког бола или страха а за штету се одговара по правилу кривице у смислу чл.154 ст.1 ЗОО, по правилима објективне одговорности у смислу чл.173 ЗОО а без обзира на кривицу и у другим случајевима који су одређени у закону. По принципу одговорности за другог правно лице одговара за штету коју проузрокује његов орган. Према одредби чл.200 ЗОО новчана накнада се досуђује за нематеријалну штету за претрпљени физички бол, за претрпљени душевни бол, због умањене животне активности и наружености, повреде угледа, части и слободе или права личности као и за страх ако околности случаја а нарочито јачина и трајање душевне и психичке патње то оправдавају. Тужилац претендује у овом спору да докаже да је због тога што није имао оверену здравствену књижицу у периоду трајања управног поступка од подношења његовог захтева 25.12.2008.год. до 26.7.2010.год. (једну годину и осам месеци) трпео страх за своје здравствено стање као хронични болесник који је проузрокован неправилним радом туженог. Да би настала обавеза да се штета надокнади мора да постоји узрочна веза између штетне радње и штетне последице а тужилац у овом спору није доказао ни коју штету је претрпео нити да је она у вези са радом туженог. Страх за лично здравље реално постоји код сваког човека и логично да је већи код хроничног болесника и он постоји без обзира на системска решења у вези пружања здравствене заштите. Тужени РЗЗО Филијала за Јужнобанатски округ није тужиоцу ускратила право на здравствено осигурање већ се у спорном периоду радило о томе по ком основу тужилац може да оствари здравствено осигурање, да ли као незапослени или као пољопривредник. То значи да је за време до ванредног правног лека у складу са правоснажним управним одлукама тужиоцу било ускраћено право осигурања по основу незапослености али је он могао да се осигура као пољопривредник што није учинио. У поновљеном управном поступку тужиоцу је признато својство осигураног лица као незапосленог а тиме тужиоцу није проузрокована штета у виду повреде његовог права јер је он сво време имао право на здравствено осигурање као пољопривредник као и право на лечење које се према одредби чл.53 Закона о здравственом осигурању пружа за хитну медицинску помоћ без обзира на то да ли неко има или нема оверену здравствену књижицу.

С обзиром да тужиочево право на здравствено осигурање није повређено, нема ни узрочне везе између његовог страха за лично здравље и рада органа туженог, због чега је његов захтев одбијен.

(Гж.бр.1102/11 18.10.2011.године)

21. Европски извештај

На основу „европског извештаја“ може се остварити накнада штете само до висине мале штете у динарској противвредности до 500 евра

Накнада мале штете регулисана је у чл.27, 31 и 106 Закона о обавезном осигурању у саобраћају, и у чл.172 Закона о безбедности саобраћаја. Закона о обавезном осигурању у саобраћају у чл.27 одређује да је мала штета вредност мања од 1.000 евра али се примена те одредбе одлаже до дана приступања Републике Србије Европској Унији. До тада према одредби чл.106 тог закона малом штетом се сматра штета за који је оштетни захтев мањи од 500 евра у динарској противвредности и за коју су уз захтев достављени докази на основу којих се може утврдити обавеза друштва за осигурање.

Према одредби чл.31 Закона о обавезном осигурању у саобраћају у случају саобраћајне незгоде учесници су дужни да попуне, потпишу и међусобно размене Европски извештај о саобраћајној незгоди сагласно закону којим се уређује безбедност саобраћаја на путевима. Одредбом чл.172 Закона о безбедности саобраћаја одређено је да учесник саобраћајне незгоде у којој је настала мања материјална штета има обавезу да попуни Европски извештај о саобраћајној незгоди у случају када овлашћено лице не врши увиђај саобраћајне незгоде.

То значи да сходно наведеним прописима, мала штета је она која износи мање од 500 евра у динарској противвредности и да за такву штету учесници саобраћајне незгоде су у обавези да сачине Европски извештај о саобраћајној незгоди, који поједностављује процедуру добијања одштете али само до тог износа, јер он представља основ за исплату штете и има важност као и полицијски записник за мале штете.

Међутим, Закон о безбедности саобраћаја у чл.168 изричито обавезује да се позове полиција ради вршења увиђаја за штете већег обима и за случај да има повређених лица, коју процедуру тужилац није испоштовао. Због тога што није испоштована императивна норма да полиција сачини записник о штети већег обима тужилац не може на основу Европског извештаја о саобраћајној незгоди да успешно оствари захтев да му штета буде надокнађена у пуном обиму.

Смисао цитираних одредби закона је да се по једноставној процедури, на најбржи начин наплати штета малог обима, која сада износи до 500 евра у динарској противвредности тако што ће учесници саобраћајне незгоде споразумно утврдити одговорност и о томе сачинити исправу која се зове Европски извештај о саобраћајној незгоди. Сваком учеснику саобраћајне незгоде у којој је настала мала штета остаје на савесности да процени висину штете на свом возилу и да ли ће позвати полицију, па кад сам бринући се савесно и поштено о својој имовини и интересима се са другим учесником договори да штета износи до висине мале штете, онда он више не може успешно на основу тога тражити већи износ од легитимисаног осигуравајућег друштва. У свакој другој ситуацији штета може да се надокнади само на основу легитимних докумената о незгоди а то је записник

полиције када се ради о штети већег обима и када се учесници не договоре о штети мањег обима.

(Гж.бр.679/11 13.09.2011.године)

22. Европски извештај

На основу европског извештаја оштећеном припада накнада штете у динарској противвредности од 500 евра

Накнада мале штете регулисана је у чл.27, 31 и 106 Закона о обавезном осигурању у саобраћају и у чл.172 Закона о безбедности саобраћаја на путевима.

Закон о обавезном осигурању у саобраћају у чл.27 одређује да је мала штета она штета за коју одштетни захтев износи мање од 1.000 евра у динарској противвредности и за коју су уз захтев достављени докази на основу којих се може утврдити обавеза друштва за осигурање. Међутим, примена те одредбе се по одредби чл.117 тач.1 истог закона одлаже до дана приступања Републике Србије Европској Унији. До тада према одредби члана 106 наведеног закона малом штетом се сматра штета за коју одштетни захтев износи мање од 500 евра у динарској противвредности и уз који захтев су достављени докази на основу којих се може утврдити обавеза друштва за осигурање.

Према одредби члана 31 Закона о обавезном осигурању у саобраћају у случају саобраћајне незгоде, учесници су дужни да попуне, потпишу и међусобно размене европски извештај о саобраћајној незгоди, сагласно закону којим се уређује безбедност саобраћаја на путевима. Одредбом члана 172 Закона о безбедности саобраћаја на путевима, одређено је да учесник саобраћајне незгоде у којој је настала само мања материјална штета има обавезу да попуни европски извештај о саобраћајној незгоди у случају када овлашћено лице не врши увиђај саобраћајне незгоде.

То значи да је сходно наведеним прописима, мала штета она која износи мање од 500 евра у динарској противвредности и да су за такву штету учесници саобраћајне незгоде у обавези да сачине европски извештај о саобраћајној незгоди, који поједностављује процедуру добијања одштете, али само до тог износа, јер он представља основ за исплату материјалне штете и има важност као полицијски записник за мале штете.

Међутим, Закон о безбедности саобраћаја у чл.168 изричито обавезује да се позове полиција ради вршења увиђаја за штете већег обима и за случај да има повређених лица, која процедура у конкретном случају није испоштована. Наиме полиција је била на лицу места, предочила учесницима саобраћајне незгоде да имају могућност избора или да попуне европски извештај о саобраћајној незгоди или да полиција изврши увиђај, којом приликом је тужилац рекао да није повређен и одлучио да попуни европски извештај. Због тога што није испоштована императивна норма да полиција сачини записник о саобраћајној незгоди, тужилац не може на основу европског извештаја о саобраћајној незгоди да успешно оствари захтев за накнаду нематеријалне штете, јер из наведене законске одредбе проистиче да се на основу европског извештаја о саобраћајној незгоди може надокнадити само материјална штета.

Смисао цитираних одредби закона је да се по једноставној процедури, на најбржи начин наплати материјална штета малог обима која сада износи 500 евра у динарској противвредности, тако што ће учесници саобраћајне незгоде споразумно утврдити одговорност и о томе сачинити исправу која се зове европски извештај о саобраћајној незгоди. Сваком учеснику саобраћајне незгоде, у којој је настала штета остаје на савесности да процени висину штете на свом возилу, односно да ли је у незгоди повређен и да ли ће позвати полицију и тражити вршење увиђаја, па кад сам бринући се савесно и поштено о својој имовини и интересима, са другим учесником договори да штета износи до висине мале штете, онда више не може успешно на основу тога тражити већи износ материјалне штете или нематеријалну штету од легитимисаног осигуравајућег друштва. У свакој другој ситуацији штета може да се надокнади само на основу легитимних докумената о незгоди, а то је записник полиције.

(Гж.бр. 1475/11 21.12.2011.год)

23. Штета због неоснованог лишења слободe

Висина штете за неосновано лишење слободe досуђује се према околностима случаја који се односе на: време боравка у притвору, врсту кривичног дела због којег је одређен притвор, животну доб, здравствене прилике и слично

Обавеза тужене на накнаду штете проистиче из одредбе чл.560 ст.1 тач.1 ЗКПа, којом је прописано да право на накнаду штете припада лицу које је било у притвору а није дошло до покретања кривичног поступка, или је поступак обустављен правоснажним решењем, или је правоснажном пресудом ослобођено од оптужбе или је оптужба одбијена. Ту своју обавезу тужена и прихвата, односно не оспорава основ тужбеног захтева.

У погледу висине штете треба поћи од тога да накнада нематеријалне штете представља сатисфакцију којом се ублажавају поремећаји у духовној сфери оштећеног. Она није цена бола који се трпи и не представља супституцију имовинских вредности уместо личних добара. Новцем, као општим мерилем вредности, оштећеном се омогућује да прибави себи извесну пријатност, радост уживања или неко задовољство у најширем смислу речи, тако да се у његов психички живот унесе један позитиван и активни елемент насупрот болу који је трпео. Новчана свота у циљу обештећења оштећеног зависи од више фактора и околности случаја. За конкретан случај и вид штете најрелевантнији фактори који утичу на њену висину су време боравка у притвору, затим врста кривичног дела због кога је тужиоцу одређен притвор, животна доб тужиоца, здравствене прилике непосредно пре одређивања притвора и његово здравствено стање у притвору, чињеница да у притвору није примао терапију а имао је болове, однос околине према њему након изласка из притвора, чињенице да је догађај објављен у средствима јавног информисања, као и друге околности. Висина те штете зависи и од економског стања друштва у коме се она досуђује. Узимајући у обзир све ове факторе другостепени суд је становишта да је правичан износ неновчане накнаде нематеријалне штете који представља реалну сатисфакцију за душевне болове које је тужилац трпео због неоснованог лишења слободe односно боравка у притвору износ од 130.000,00 дин. Тим износом се постиже адекватно задовољење тужиоца а истовремено се њиме не погодује тежњама које су неспојиве са сврхом и природом накнаде нематеријалне штете, све у складу са одредбом чл.200 Закона о облигационим односима, због чега је у том делу жалба тужиоца делимично основана, док је жалба тужене у целости неоснована.

(Гж.бр. 1389/11 06.12.2011. године)

24. Признање доприноса оштећеног настанку штете

Кад тужилац призна свој допринос настанку штете то представља признање чињенице а не и обавезу да у складу са тако признатом чињеницом тужилац снижава тужбени захтев

Прва битна повреда поступка из чл.361 ст.1 ЗППа у вези са чл.3 ст.1 ЗППа, састоји се у томе што је првостепени суд усвајајућим делом пресуде прекорачио тужбени захтев тужиоца. Тужбеним захтевом постављеним у тужби тужилац од тужених тражи накнаду материјалне штете настале као последица саобраћајне незгоде у износу од 38.000,00 дин. Након извршеног саобраћајно техничког вештачења од стране вештака Ј.С. дипл.инг. саобраћаја из Панчева тужилац је поднеском од 08.11.2010.год. прецизирао тужбени захтев тако што је на име накнаде штете тражио износ од 26.600,00 дин. Првостепени суд утврђује да је укупна висина материјалне штете 38.363,00 дин., да је допринос тужиоца настанку саобраћајне незгоде 40%, да је тужилац тражио тужбеним захтевом износ од 38.000,00 дин. и коначно долази до тога да је износ штете коју тужени треба да накнаде тужиоцу 23.000,00 дин. За преостали износ до тражених 38.000,00 дин. тужбени захтев одбија. Код овако утврђених чињеница нејасно је којом рачунском операцијом је првостепени суд дошао до износа од 23.000,00 дин. који досуђује тужиоцу ако се узме у обзир утврђени допринос настанку штете од стране тужиоца од 40% и висина прецизираног тужбеног захтева од 26.600,00 дин. Једино је правилно било да се од траженог износа прецизираним тужбеним захтевом, дакле од 26.600,00 дин. одбије допринос тужиоца настанку незгоде од 40% у номиналном износу и досуди му се разлика, што је свакако мање од досуђених 23.000,00 дин. При томе се указује да првостепени суд не веже чињеница да је тужилац прецизираним тужбеним захтевом заправо извршио смањење истог за 30%, признајући да је то допринос тужиоца настанку штете, обзиром да када одлучује о висини тужбеног захтева суд узима у обзир тражену висину, независно од тога да ли је у ту висину урачунат номинално изражен допринос тужиоца настанку штете или не, а тужилац сам сноси штетне последице тако постављеног тужбеног захтева. То што нека од странака у поступку признаје свој допринос настанку штете представља признање одређене чињенице у поступку, а не значи обавезу да се у складу са тиме опредељује и висина тужбеног захтева.

(Гж.бр. 1425/11 06.12.2011.године)

25. Претрпљен страх и душевна бол због повреде угледа и части

У накнади за претрпљени страх због нанете лаке телесне повреде конзумирана је накнада за душевну бол због повреде угледа и части

Међутим, делимично је основана жалба туженог у погледу права тужиоца на накнаду нематеријалне штете за претрпљене душевне болове због повреде части и угледа. Узимајући у обзир одредбу чл.200 Закона о облигационим односима и све околности под којима се одиграо штетни догађај другостепени суд је становишта да нема основа за досуду тужиоцу накнаде нематеријалне штете по наведеном основу. Предметни догађај и околности под којима се исти одиграо треба сагледати пре свега у контексту негативних психичких доживљаја и емоција које је код тужиоца произвела чињеница да му је тужени десет минута држао кухињски нож дужине сечива 20 до 30 цм испод грла, а који се првенствено и у највећој мери рефлектују кроз доживљени страх. Страх је објединио све остале, пратеће негативне емоције, које нису доминантне, због чега је тужилац остварио своју сатисфакцију из штетног догађаја досуђивањем накнаде нематеријалне штете по основу претрпљеног страха. Стога нема основа да му се досуди и накнада нематеријалне штете због повреде части и угледа, обзиром да му част и углед нису повређени на начин и у мери да би било оправдано пружити му новчану сатисфакцију и по том основу, јер би у том случају накнаде штете изгубила свој карактер и свела би се на комерцијализацију.

(Гж.бр.1455/11 21.12.2011. године)

26. Закупнина

Оштећеном припада накнада штета у виду измакле добити само ако се добит могла објективно очекивати.

Погрешном применом одредбе чл.189 Закона о облигационим односима обавезан је тужени противтужилац да тужилји противтуженој на име измакле добити због неостварене закупнине исплати износ од 204.325,36 дин. за период од 26.08.2009.год. до 23.09.2010.год. а од 24.09.2010.год. до 21.01.2011.год. износ од 12.086,87 дин. са припадајућом каматом, будући да тужилја противтужена током поступка по правилу о терету доказивања из чл.220 ЗППа није пружила доказе да би добит од закупнине за наведени временски период док су се покретне ствари туженог противтужиоца налазиле у вулканизерској радионици, заиста и остварила. Осим што је првостепени суд вештачењем утврдио висину закупнине, није утврђено да се основано очекивало да је тужилја противтужена требала и могла стари објекат - вулканизерску радионицу издати у закуп. Та чињеница не проистиче из списка предмета јер за исту тужилја противтужена не пружа никакве доказе а из њеног исказа као и из исказа саслушаног сведока Саше Филипова, њеног сина, не може се утврдити која су се конкретно лица интересовала за закуп овог објекта и по којој цени. Они само уопштено наводе да су имали потенцијалне закупце, али их ни у ком смислу не индивидуализирају. Међутим, они истовремено у својим исказима наводе и да је тај објекат био стар и склон паду због чега су требали да започну радове на његовом реновирању, па је и нелогично да објекат који захтева реновирање, буде предмет закупа. Стога сама тврдња тужилје противтужене непоткрепљена доказима да је заиста могла купљену непокретност издати у закуп, не може представљати довољан основ за досуду измакле добити по том основу. Поред изнетог тужилја противтужена ничим не доказује да је предузела мере да до штете не дође односно да она буде мања, односно не доказује да је покушала а није имала могућности да покретне ствари из објекта измести и на тај начин спречи штету за коју тврди да јој је причињена.

(Гж.бр. 1504/11 21.12.2011. године)

27. Уговор о посредовању и Закон о заштити потрошача

Уговарање накнаде за посредовање и у ситуацији када се некретнина не купи преко посредника супротан је одредбама чл.11 Закона о заштити потрошача

Према утврђеном чињеничном стању као битне чињенице издвајају се да су парничне странке усмено закључиле уговор о посредовању ради куповине стана на територији општине Вршац, због чега је агент тужиоца, Ж.В. дана 08.11.2008. године одвела туженог и показала му три стана у улици Анђе Ранковић бр.12/1, међу којим се налазио и стан број 19 у поткровљу зграде. Том приликом агент тужиоца је сачинио радни налог који је тужени потписао. Наведени стан број 19 тужени је купио посредством друге агенције за износ од 35.000,00 еура. Тужени је приликом ангажовања тужиоца потписао писмену изјаву у којој се између осталог наводи да уколико виђену некретнину купи преко друге агенције дужан је да обештети тужиоца у износу од 1 % од вредности купљене некретнине.

По налажењу овог суда на овако правилно утврђено чињенично стање, првостепени суд погрешно примењује материјално право када усваја тужбени захтев тужиоца, јер у конкретном случају нема места примени одредбе члана 813 Закона о облигационим односима. У заснивању односа и остваривању права и обавеза из тих односа уговорне стране су дужне да се придржавају не само принудних прописа већ и добрих обичаја, а посебно оних садржаним у основним начелима Закона о облигационим односима, међу којима је и начело савесности и поштења, па свако вршења права противно циљу због којег је оно законом установљено или признато чини уговор ништав, у складу са чланом 103 ЗОО. Дакле да би уговор настао, био пуноважан и производио правно дејство, потребно је између осталог да уговарачи имају у виду основна начела облигационог права која обухватају и одређене етичке захтеве.

Одредбом члана 11 Закона о заштити потрошача („Сл.Гласник РС“ бр.79/2005) прокламовани су основни облици заштите економских интереса потрошача и прописано је да приликом куповине производа, односно коришћења услуга потрошач има право да његови економски интереси буду заштићени, а чланом 12 став 1 да се потрошачима производи и услуге нуде под једнаким условима. Према члану 3 став 1 потрошач има право на избор - могућност избора између више производа и услуга, по прихватљивим ценама и уз гарантовано добар квалитет.

Тужени је потписао изјаву са клаузулом која предвиђа његову обавезу да обештети тужиоца, уколико некретнину коју му он покаже купи самостално или преко неке друге агенције за промет некретнина и то у износу од 1 % од вредности купљене некретнине, са законском затезном каматом рачунајући од дана куповине виђене некретнине па до дана судске или вансудске наплате агенцијске провизије. Како наведена уговорна клаузула, има за циљ спречавање остваривања слободе конкуренције и онемогућавање равноправног иступања туженог на тржишту, а у циљу задржавања доминантног положаја тужиоца, она је противна наведеним одредбама члана 3,11 и 12 Закона о заштити потрошача и начелу савесности и поштења. Стога је недозвољена и као ништава не производи правно дејство. Зато је

применом одредбе члана 103 став 1 у вези члана 12 ЗОО одлука првостепеног суда преиначена и тужбени захтев одбијен као неоснован.

(Гж.бр.512/11 14.06.2011. године)

III

СМЕТАЊЕ ПОСЕДА

1. Располагање странака супротно чл. 3 ст. 3 ЗПП

Када тужилац своју државину на државном пољопривредном земљишту заснива супротно императивним прописима на раскинутом уговору о закупу такво располагање не може да добије судску заштиту

Према одредби чл.75 Закона о основама својинско правних односа сваки поседник ствари и права има право на заштиту од узнемиравања или одузимања поседа, према одредби чл.78 суд пружа заштиту према последњем стању поседа и насталом сметању при чему није од утицаја право на посед, правни основ поседа и савесност посредника па и држалац који је државину стекао силом потајно или злоупотребом поверења има право на заштиту осим према особи од које је на такав начин дошао до поседа ако од насталог сметања нису протекли рокови из чл.77 Закона о основама својинско правних односа.

Тужилац у овој парници свој посед доказује уговором о закупу који је закључио са Републиком Србијом и који за предмет има државно пољопривредно земљиште и сматра да као непосредни држалац, купац има право на државинску заштиту. Међутим, из утврђеног чињеничног стања произилази да је он тај посед изгубио јер је уговор који је закључио са Републиком Србијом раскинут. Промет пољопривредног земљишта у државној својини искључен је одредбом чл.72 Закона о пољопривредном земљишту а поступак издавања државне земље у закуп регулисан је императивним одредбама одредбама чл.62 до 72 Закона о пољопривредном земљишту. Под тим одредбама власник пољопривредног земљишта је Република Србија а корисник надлежно министарство пољопривреде и пошто се ради о императивним прописима које свако мора да поштује тврдња тужиоца да је поседник пољопривредног земљишта о државној својини након раскинутог уговора о закупу би била супротна императивним прописима и као таква не може да добије судску заштиту у смислу чл.3 ст.3 ЗПП.

Због тога што тужилац своју државину, на државном пољопривредном земљишту заснива супротно императивним прописима, на основу раскинутог уговора о закупу и што према одредби чл.3 ст.3 такво располагање не може да добије судску заштиту првостепено решење је преиначено и тужбени захтев тужиоца одбијен.

(Гж.бр.1411/11 23.11.2011.године)

2. Неуредност тужбе за сметање поседа

Тужба за сметање поседа је неуредна ако се њоме не тражи успостава пређашњег стања или престанак узнемиравања

Тужба због сметања државине је по својој природи кондемнаторна тужба, и обавезан елемент њеног петитума је кондемнација у виду одређеног налога за престанак сметања државине, одређене забране даљег сметања и одређеног налога за реституцију (успоставу пређашњег стања), а не утврђење чињенице да је одређеним чином извршено сметање државине, јер се посесорни спор и води управо због чињенице да је држаоцу повређена државина било одузимањем ствари било сметањем државине.

Пропуштање странке да кроз петитум тужбе за сметање државине захтева и успоставу пређашњег стања, чини тужбу неуредном. Тужила постављеним тужбеним захтевом није тражила успоставу пређашњег стања, већ само да се утврди да је тужени орањем описаних непокретности извршио сметање државине тужиле, и да се туженом наложи да се уздржи од даљих радњи према тим непокретностима, па како је тужилу у поступку заступао адвокат, иста је требала бити одбачена у складу са чланом 103 став 6 ЗПП, у вези члана 187 ЗПП и чл. 75-79 Закона о основама својинскоправних односа. Међутим како то у овој фази поступка није могуће учинити, а исте су правне последице одбијања тужбеног захтева и одбачаја тужбе, првостепено решење је потврђено.

(Гж.бр.1507/11 14.11.2011. године)

IV
ПРИВРЕМЕНА МЕРА

1. Интерес детета

Правни стандард „најбољи интерес детета“ у поступку спровођења извршења значи да се инструменти принуде спроведе водећи рачуна о интересу детета

Сви наводи жалбе који се односе на сложеност породичних односа и више судских поступака који су вођени после смрти мајке деце између извршног дужника и породице његове покојне супруге нису релевантни за спровођење овог извршења. Правни стандард из Породичног закона РС о „најбољем интересу деце“, примењује се и у извршном поступку али тако да је суд дужан да одлуку којом се уређују породични односи спроведе у најбољем интересу деце у смислу одредаба чл.222 - 226 ЗИП водећи нарочито рачуна приликом спровођења извршења да се у највећој мери заштити интерес деце. То значи да се приликом предузимања радњи извршења у практичном, физичком деловању и употребом инструмената силе које су одређене у цитираним одредбама ЗИП, води рачуна о интересу деце. Извршни суд не може да процењује да ли је извршна исправа, решење о привременој мери, донето у најбољем интересу деце јер је то надлежност парничног суда. Извршни суд је у обавези, према цитираној одредби чл.7 ЗИП, да ту одлуку спроведе и тиме одржи ауторитет судске одлуке.

(Гж.бр.534/11 12.04.2011. године)

2. Узраст детета и његов најбољи интерес

У градацији разлога којима се штити најбољи интерес детета примат има узраст детета посебно када је у питању беба

Решењем Основног суда у Панчеву 1 П2.52/2011 од 17.02.2011.године, одређена је привремена мера и заједничко дете парничних странака млдб.В, рођен 20.04.2010.год. у Панчеву, поверен оцу ...

Међутим, разлози на којима првостепени суд темељи своју одлуку о привременој мери којом заједничко дете парничних странака млдб.В поверава туженом као оцу, нису такве природе да се њима остварује најбољи интерес детета иако је одредбом чл.6 ст. 1 Породичног закона, прописано да је свако дужан да се руководи најбољим интересом детета у свим активностима које се тичу детета.

Супротно становишту првостепеног суда овај суд је становишта да се одлука о привременој мери не може правдати психолошким и емотивним односом родитеља туженог тј. бабе и дете по оцу и самог детета, јер би то значило да онда они преузимају водећу улогу у његовом развоју, за чиме нема потребе, нити је то природно, а ни оправдано. Стамбене прилике парничних странака, које првостепени суд такође фаворизује када даје разлоге за своју одлуку, нису одлучујуће, узимајући у обзир узраст детета и потребе детета тог узраста за стамбеним простором, као и чињеницу да су и стамбене прилике мајке, овде тужиље адекватне развојним потребама детета. Поред тога и отац као и мајка су радно ангажовани, на који начин између осталог остварују егзистенцију, па се тај разлог не може користити у негативном смислу када се процењује личност тужиље за вршење родитељског права, односно за поверавање детета, а у позитивном смислу када се процењује личност туженог.

Међутим, најодлучнију чињеницу од које зависи одлука о привременој мери првостепени суд није ценио. То је узраст детета. Млдб.В рођен је 20.04.2010.год., па је најприродније и у најбољем интересу детета, да буде поверено тужиљи као мајци. Дете тог узраста може остварити најоптималнији психофизички развој ако о њему бригу преузме и стара се мајка. Тим пре што је касније, током поступка утврђено да оно има потребе за континуираном рехабилитацијом и физикалним третманом и да мајка најбоље може да допринесе његовом будућем развоју, да би одвајање детета од мајке било неповољно и да се односи мајке и детета карактеришу односима блискости.

Зато што нису цењене све релевантне чињенице од којих зависи одлука о поверавању детета, решење првостепеног суда је укинато на основу одредбе чл.387 тач.3 ЗППа.

У поновном поступку првостепени суд ће донети нову одлуку о привременој мери, узимајући у обзир првенствено узраст детета, с тим што ће ценити и остале доказе изведене пред првостепеним судом, који су од утицаја за одлучивање о поверавању детета.

(Гж.бр.546/11 19.04.2011.године)

3. Одређивање привремене мере

За одређивање привремене мере у процесном смислу опште је правило да се супротној страни да могућност да о предлогу расправља (да се закаже рочиште и изведу докази) а у материјалном да постоји вероватност потраживања и могућност да ће дужник осујетити или отежати наплативост. Изузетак је да се о привременој мери одлучи мимо расправе и он је резервисан само за три ситуације: 1. ако би поверилац трпео ненадокнадиву или тешко надокнадиву штету, 2. ако се ради о отклањању непосредне опасности противправног оштећења ствари или губитка и тешког угрожавања права и 3. ради спречавања насиља

Одлука о привременој мери донета је без одржаног рочишта и пре него што се тужени о предлогу изјаснио чиме је учињена битна повреда поступка из чл.361 ст.2 тачка 7 ЗПП јер је туженом онемогућено расправљање.

Одредбом чл.265 ЗИП одређена су посебна правила поступка обезбеђења којима је одређено да суд може изузетно донети решење о обезбеђењу пре достављања предлога противној странци и пре него што је противној странци омогућио да се о предлогу изјасни ако би предлагач обезбеђења могао претрпети ненадокнадиву или тешко надокнадиву штету, ради отклањања непосредне опасности противправног оштећења ствари или губитка и тешког угрожавања права и ради спречавања насиља. У свим осталим случајевима правило је да се о привременој мери расправља, да се изведу докази евентуално саслушају странке али само ради утврђивања постојања законских разлога за обезбеђење при чему се докази изводе ради утврђивања основаности захтева до степена вероватноће. С обзиром да из тужбе и прилога уз тужбу не произилази ни један од разлога из става 1 тачка 1-3 чл.265 ЗИП није било места доношењу одлуке о привременој мери пре достављања предлога туженом због чега је тужена онемогућена да расправља.

Према општим правилима одређеним у члану 302 ЗИП за одређивање привремене мере за обезбеђење неновчаног потраживања потребно је да се испуне два кумулативна услова да извршни поверилац учини вероватним постојање потраживања и опасност да ће се остварење потраживања осујетити или знатно отежати. Изузетно иста се може одредити и кад извршни поверилац учини вероватним да је мера потребна да би се спречила употреба силе или настанак ненадокнадиве штете.

У погледу првог услова који се тиче вероватности тужиочевог права из тужбе и прилога произилази да је тужилац са туженом закључио уговор о закупу државне земље са одређеним роком, да су тим уговором као отказни разлога предвидели неплаћање закупнине и да је тужена тужиоцу отказала уговор о закупу јер он закупнину није платио. Првостепени суд у одлуци о привременој мери ничим није образложио из чега утврђује вероватност тужиочевог права а из прилога уз тужбу и касније датог одговора на тужбу произилази супротно.

Правни стандард „ненадокнадива штета" не тиче се финансијског и материјалног стања предлагача мере обезбеђења, већ финансијске ситуације дужника и његове

субјективне намере да избегне плаћање уколико располаже имовином која је предмет спора. С обзиром да је тужена Република Србија и да се ради о новчаном потраживању није јасно из чега првостепени суд закључује да би евентуална штета коју би претрпео тужилац била ненадокнадива јер је управо супротно с обзиром да се Републици Србији не може ставити на терет немогућност новчаног плаћања.

(Гж.бр.613/11 17.05.2011. године)

4. Немогућност одређивања привремене мере према трећим лицима

Привремена мера мора да буде одређена у односу на лица која учествују у парничном поступку

Решење је неразумљиво због тога што се привременом мером забрањује М. С. да заступа тужену и ако М.С. није странка у овом поступку па није јасно на који начин би се оваква привремена мера извршила јер је донета у односу на лице које није парнична странка. Парнична странка је само удружење Заједница Румуна у Србији.

Основни разлог због којег је првостепени суд донео привремену меру и забранио М.С. да заступа тужену је поузданост у регистар у којем је још увек као заступник регистрован тужилац а поступак регистрације одлука са ванредне скупштине је прекинут. Међутим овај разлог је неразумљив јер према Закону о удружењима (Сл.гласник РС бр.51/09) необавезност уписа у регистар је једна од најзначајнијих новина тог закона. Уписом у регистар удружење стиче статус правног лица и за њега тада наступа могућност самосталног наступања у правном промету, уживање одређених повластица, конкурисање за буџетска средства и др. али удружење не мора да буде регистровано и тада се за њега примењују правила о ортаклуку. Да би се одредила привремена мера неновчаног потраживања поверилац мора да учини вероватним своје потраживање и да је мера потребна ако он то не учини да би се спречила употреба силе или настанак ненадокнадиве штете. Тачно је да суд може привремено да уреди спорни однос да би се отклонила опасност од насиља или веће ненадокнадиве штете али за своју одлуку по том основу првостепени суд уопште није дао разлоге јер није јасно која штета би наступила за тужиоца због тога што не заступа Заједницу Румуна у Србији нити у чему се огледа опасност од насиља. Само у чињеници ко ће заступати Заједницу Румуна у Србији да ли тужилац као ранији заступник или М.С. као новоизабрани не може се видети никакво насиље.

Полазећи од чињенице да је удружење добровољна, недобитна организација која се заснива на слободи удруживања више физичких и правних лица, а ради остваривања заједничког или општег циља и интереса посебно нема разлога да суд привремено уређује спорне односе и да се тиме меша у слободу удруживања односно самосталност удружења да одлучује о свим битним питањима, а да при томе тужилац у досадашњем току поступка није ни пружио доказе на околности вероватности свог захтева.

У поновљеном поступку првостепени суд ће да утврди чињенице у погледу вероватности тужиоцевог потраживања да ли се и у чему огледа за тужиоца ненадокнадива штета и да ли има и у чему се огледа опасност од насиља које би оправдале доношење привремене мере а посебно ће ценити да ли се таква мера може донети у односу на лице које није парнична странка.

(ГЖ.бр.1407/11 18.10.2011.године)

V
ВАНПАРНИЧНИ ПОСТУПАК

1. Активна легитимација закупца стана

Предлагач који има статус закупца стана на неодређено време активно је легитимисан да тражи од суда да решењем замени уговор о откупу стана

Према одредбама Закона о становању право на откуп стана имају у смислу чл. 16 ст. 1 овог закона носиоци станарског права, односно закупци који су то право на стану у друштвеној или државној својини стекли до дана ступања на снагу овог закона, 02.08.1992. године. Право на откуп имају и носиоци станарског права који су то право стекли до дана ступања на снагу овог закона, с тим што настављају да користе станове као закупци на неодређено време, ако до 31.12.1995. године не закључе уговор о откупу стана (члан 31). То право (на откуп стана) имају и остали закупци на неодређено време, у смислу чл. 39 Закона о становању, јер се одредбе овог закона о коришћењу друштвеног стана по основу уговора о закупу друштвеног стана примењују и на коришћење станова у државној и друштвеној својини који буду дати у закуп на неодређено време и могу тај стан да откупе по одредбама овог закона.

Пошто предлагач нема својство закупца стана на неодређено време, правилно је првостепени суд применио наведене одредбе Закона о становању када је одбио његов предлог за доношење решења које замењује уговор о откупу стана који се налази у Панчеву у ул. Карађорђева.

Виши суд је ценио и наводе из жалбе предлагача да му је предметни стан додељен на трајно коришћење од стране противника предлагача, као и да се налази у фактичком закупу истог стана, па је нашао да су исти неосновани.

У списима предмета истина постоји акт, приложен као доказ, за који предлагач сматра да представља одлуку о додели стана на трајно коришћење, али се његова правна ваљаност основано доводи у питање, обзиром на његову форму, садржину и непостојање основних елемената које треба да садржи одлука о додели стана. Уосталом та чињеница и није битна за одлучивање о предлогу предлагача. Битно је једино да са противником предлагача он нема закључен уговор о закупу стана на неодређено време, а фактичким закупом, се супротно жалбеним наводима, не стиче право на откуп стана.

(Гж.бр.2303/10 01.02.2011. године)

2. Решење које замењује уговор о откупу стана

Право да у ванпарничном поступку тражи доношење решења које замењује уговор о откупу стана има лице које докаже да је закупац стана на неодређено време

Према стању у списима предлагач је поднео предлог против противника предлагача ради доношења решења које замењује уговор о откупу стана а који се налази у Панчеву у ул.Моше Пијаде бр.19 у дворишту у укупној површини од 66 м². Предлагач нема закључен уговор о закупу стана са противником предлагача из чл.7 Закона о становању, али у предмету првостепеног суда П.939/11 води парницу ради утврђења да је на предметном стану постао носилац права закупа на неодређено време. Овај ванпарнични поступак првостепени суд прекида сматрајући да одлука суда у предмету П.939/11 представља претходно питање за одлучивање суда о предлогу предлагача ради доношења решења које замењује уговор о откупу стана.

Основано противник предлагача жалбом указује да је одлука о прекиду поступка донета погрешном применом одредбе чл.16 ст.1 Закона о становању, као и чл.215 тач.1 ЗППа у вези са чл.30 ст.2 ЗОВПа.

Ово, због тога што је одредбом чл.16 ст. 1 Закона о становању прописано да је носилац права располагања на стану у друштвеној својини и власник стана у државној својини, дужан да носиоцу станарског права, односно закупцу који је то својство стекао до дана ступања на снагу овог закона, на његов захтев у писменој форми омогући откуп стана који користи под условима прописаним овим законом, а ставом 4 наведеног члана закона да ако носилац права располагања одбије захтев за откуп тога стана и не закључи уговор о откупу у року од 30 дана од подношења захтева, лице из става 1 и 2 чл. 16 Закона, може да поднесе предлог надлежном суду да у ванпарничном поступку донесе решење које ће заменити уговор о откупу стана. Закон о становању ступио је на снагу 02.08.1992.год. али је одредба чл.39 овог закона којом је прописано да се одредбе Закона о коришћењу друштвеног стана по основу уговора о закупу друштвеног стана примењују и на коришћење станова у друштвеној и државној својини који буду дати у закуп на неодређено време међана Законима о изменама и допунама Закона о становању, тако да се примена ове одредбе не везује за дан када је ступио на снагу Закон о становању 02.08.1992.год. Наиме, одредбом чл.39 Закона о становању, прописано је да закупац на неодређено време може тај стан да откупи по одредбама Закона о становању.

Из одредбе чл.16 ст. 1 Закона о становању произилази да право на откуп стана у друштвеној својини има само закупац стана на неодређено време, што подразумева закључење уговора о закупу стана на неодређено време у законској форми.

Стога, ако неко лице, као што је овде предлагач не докаже да је закупац стана на неодређено време, не може остварити право на откуп стана, због чега се у том случају предлог за доношење решења које замењује уговор о откупу стана одбија, а не прекида поступак као што је то погрешно учинио првостепени суд док се не утврди да ли је предлагач закупац стана на неодређено време.

Пошто у конкретном случају не важи правило пресуђене ствари, предлагач ће моћи, ако издејствује одлуку да је закупац стана на неодређено време, поново да поднесе предлог ради доношења решења које замењује уговор о откупу стана.

Из наведених разлога решење је укинато и предмет враћен првостепеном суду на поновни поступак, на основу одредбе чл.387 тач.3 ЗППа у вези са чл.30 ст.2 ЗОВПа, који ће наставити ванпарнични поступак и донети одлуку о основаности предлога предлагача.

(Гж.бр. 1114/11 14.11.2011.године)

3. Упозорење на законске последице изостанка са рочишта

Странка не може да трпи санкцију због недоласка на рочиште када је суд у позиву за рочиште пропустио да упозори странку односно лице које позива на законске последице изостанка са рочишта

Према одредби чл.12 ст.4 Закона о ванпарничном поступку одређено је да ће се сматрати да је предлог повучен кад предлагач не дође на рочиште или се не одазове на позив суда ради саслушања ако је био уредно позван, а не постоје опште познате околности које су га спречиле да дође у суд. Да би за предлагача наступила ова правна последица неопходно је да он од стране суда буде упозорен на ту последицу а посебно у процесној ситуацији кад странку не заступа адвокат јер се свака странка која нема адвоката сматра лаиком односно неуком у погледу питања примене процесних закона. Према одредби чл.30 ЗВП у ванпарничном поступку сходно се примењују одредбе Закона о парничном поступку којим је у чл.108 одређено на који начин суд одређује рочишта, кога позива и посебно одређена је обавеза суда да у позиву за рочиште нарочито упозори странку односно лице које позива на законске последице изостанка са рочишта.

Из списка овог предмета произилази да предлагач није упозорена у смислу чл.108 ЗПП а у вези чл.12 и 30 ЗВП на последице њеног изостанка са рочишта па је тиме учињена битна повреда поступка из чл.361 ст.2 тачка 7 ЗПП јер је незаконитим поступањем, тиме што није упозорен на последице пропуштања рочишта, предлагачу ускраћена могућност расправљања пред судом.

(Гж.бр.213/11 22.02.2011.године)

4. Прекид поступка деобе непокретности

Када странка не учини вероватним свој захтев за оспоравање сувласничких удела а из исправа произилази да је оно стечено наслеђивањем даљих сродника, поступак деобе се неће прекинути јер би се у супротном радило о злоупотреби права

Из исправа се може закључити да су и предлагач и противпредлагач сувласништво на стану стекле наслеђивањем односно наследним уговорима.

Код оваквог стања у погледу сувласништва странака на стану није било места да се поступак за деобу прекине. Према одредби чл.150 Закона о ванпарничном поступку ако суд поступајући по предлогу утврди да је међу заједничарима спорно право на ствари које су предмет деобе или право на имовину, удео у заједничким стварима односно имовини или је спорно које ствари односно права улазе у заједничку имовину, прекинуће поступак и упутити предлагача да у одређеном року покрене парницу. Према одредби чл.9 ст.1 ЗПП који се примењује сходно чл.30 Закона о ванпарничном поступку, странке су дужне да савесно користе права која су им призната законом а према ставу 3 суд је дужан да спречи сваку злоупотребу права која имају странке у поступку и да према чл.10 ЗПП настоји да се поступак спроведе без одуговлачења. То значи да оспоравање права на удео у заједничкој ствари не може да буде паушално и произвољно већ мора да буде поткрепљено доказима до степена вероватности. У супротном то би значило злоупотребу процесног права које би имало за циљ прекид поступка, излагање странака посебним трошковима и одуговлачењу решавања имовинских односа. Поред тога с обзиром да произилази из писмених исправа удели предлагача и противпредлагача на стану стечени су наслеђем па нема места примени одредбе чл.150 ст.1 Закона о ванпарничном поступку и упућивања на парницу ради доказивања сувласничког дела на наслеђеној имовини посебно имајући у виду да противпредлагач ничим није довела у сумњу наслеђене сувласничке делове.

(ГЖ.бр.2528/10 01.02.2011. године)

5. Полагање у депозит

Наследници продавца су дужни да приме купопродајну цену, а кад они то одбију основано купац може тражити да се новац положи у депозит без обзира што је покренут спор о поништају тог уговора

Решењем Основног суда у Панчеву 7 РЗ.бр. 190/10 од 07.06.2010.год, усвојен је предлог Ж.З. да се прими у судски депозит новац у износу од 2.000 евра у корист противпредлагача З.И. (став 1) и одбијен је предлог противпредлагача да се овај поступак прекине.

Правилно је првостепени суд применио одредбу чл.211 ст. 1 Закона о ванпарничном поступку и чл.327 ст. 1 Закона о облигационим односима и дозволио да предлагач Ж.З. депонује у судски депозит на име исплате дела купопродајне цене од 2.000 евра у корист провипредлагача З.И.

Према одредби чл.327 ст.1 Закона о облигационим односима када је поверилац у доцњи или непознат или када је неизвесно ко је поверилац или где се налази или када је поверилац пословно неспособан а нема заступника дужник може положити дуговану ствар код суда за повериоца. Предлагач З.Ж. као дужник из купопродајног односа за исплату уговорене цене не само да је дужан да испуни своју обавезу него има и право на њено испуњење и интерес да је уредно испуни. С обзиром да је његов поверилац умро деца покојног И.М. као његови универзални сукцесори ступају у његова права и обавезе моментом смрти према општем правилу из чл.212 Закона о наслеђивању. То значи да су син и ћерка покојног И.М. ступили и у права и обавезе из уговора о купопродаји који је њихов отац закључио са предлагачем. С обзиром да је противпредлагач З.И. одбио да прими купопродајну цену он је пао у доцњу па предлагач као дужник купопродајне цене има право да тај новац положи код суда.

Неосновани су жалбени наводи да је суд дао значај ништавом правном послу јер то не произилази из списка с обзиром да је о купопродаји формално закључен и ваљан уговор у складу са чл.4 Закона о промету непокретности а поред тога у писаном облику договорен је и начин исплате цене који има дејство и на законске наследнике продавца.

Такође је неоснован и предлог да се овај поступак прекине до окончања спора који је покренуо противпредлагач за поништај уговора јер правно дејство полагања дуговане ствари није у вези са успехом противпредлагача у парници коју води.

(Гж.бр.2201/10 18.01.2011.године)

6. Поступак земљишнокњижног уписа

Према правним правилима о пуномоћству из Закона о земљишним књигама онај ко у име другог подноси молбу за укњижбу одређеног права мора да приложи исправу којом доказује да је пуномоћник и која не може да буде старија од годину дана

Повреда процедуре се састоји у томе што је решавана молба за коју не постоји уредна пуномоћ. Правна правила о пуномоћству из параграфа 36 и 87 Закона о земљишним књигама примењују се на основу Закона о неважењу прописа донетих пре 06.4.1941.год. и за време непријатељске окупације, јер нису у супротности са позитивним правом. Према тим правилима онај ко моли у име другог мора доказати да је овлашћен да поднесе земљишнокњижну молбу а када се укњижба тражи на основу исправе пуномоћника против властодавца она мора да гласи на одређени посао и не може да буде издато раније од једне године пре подношења молбе за укњижбу. Молбом се тражи упис права у корист предузећа „Шипад-комерц Београђа" ДОО из Београда а пуномоћ је дало предузеће „Шипад-комерц" Сарајево које је у односу на време подношења молбе старије од годину дана јер је издато 04.2.2008.год. То све чини молбу неуредном јер пуномоћник нема овлашћење предузећа у чију корист се упис тражи а приложио пуномоћје је временски непримењиво.

Према правном правилу из параграфа 21 о земљишнокњижном претходнику произилази да онај који тражи упис права у земљишнојкњизи мора у материјално-правном смислу да буде у корелацији са уписаним носиоцем права. Укњижени носилац права је Друштвено предузеће за производњу и услуге „Шипад комерц - грађа промет" из Београда ул. Дунавска бр.27 а из приложених исправа на основу којих се само тражи промена назива носиоца права не произилази нити правно следбеништво нити да постоји материјално - правни однос подносиоца молбе са укњиженим носиоцем права.

Поред тога првостепени суд је одлучујући о молби која гласи на промену назива уписаног носиоца права одлучио више него што се тражи па је уписао право својине на објектима иако је ранији облик својине био друштвени са правом располагања.

С обзиром да је молба процесно неуредна и да уз молбу нису приложене исправе које би доказале правно следбеништво између укњиженог носиоца права и подносиоца молбе, оспорено решење је укинато и предмет враћен на поновни поступак.

(Гж.бр.494/11 14.6.2011.године)

7. Поступак лишења пословне способности

Суд је дужан да отклони противуречности између налаза вештака и медицинске документације који се разликују у погледу менталног стања здравља лица за које се тражи лишење пословне способности

поред тога што је првостепени суд извео доказ читањем налаза и мишљења наведених вештака као и саслушањем истих, као доказ су прочитани и извештаји лекара специјалисте др.С.Ц., такође неуропсихијатра од 23.11.2009.год. и 05.03.2010-год. У извештају овог лекара специјалисте од 23.11.2009.год. констатује се да противник предлагача не показује знаке привремене душевне поремећености као ни знаке трајне душевне болести или поремећености, психички је здрава особа, способна за расуђивање, слободне воље и способан да заступа своје интересе и права у судском процесу. У извештају од 05.03.2010.год. констатује се да је његов психички статус уредан и да је очуваног памћења за старије и новије догађаје. Наведени извештаји у потпуној су супротности са налазима и мишљењима вештака у погледу психичког статуса и стања психичког здравља противника предлагача, због чега је првостепени суд био у обавези да ове супротности односно противуречности отклони, како би се дефинитивно и на поуздан начин утврдило да ли противник предлагача због болести односно сметњи у психо-физичком развоју није способан за самостално расуђивање и није у стању да се сам стара о себи и заштити својих права и интереса, те да га треба потпуно лишити пословне способности у смислу чл.146 ст.1 Породичног закона. Тим пре што је други извештај лекара специјалисте др.С.Ц. дат 05.03.2010.год., а налаз и мишљење вештака др.Н.Д.М. и др.В.Ј. 04.06.2010.год. дакле само после три месеца, док је налаз др.Љ.М. и др.Б.Ћ. дат 31.03.2011.год. дакле годину дана након овог извештаја др.С.Ц., због чега се потпуно оправдано поставља питање како је могуће да су налази лекара исте специјалности у погледу здравственог стања истог пацијента а овде противника предлагача дијаметрално супротни.

Из наведених разлога решење је укинато на основу чл.376 ст.1 ЗППа у вези са чл.30 ст.2 ЗОВПа.

У поновном поступку првостепени суд ће употпунити чињенично стање, тако што ће отклонити несагласност у погледу стања здравља противника предлагача, утврђеног вештачењем и утврђеног у извештајима лекара специјалисте др.С.Ц. у складу са начелом диспозиције странака, након чега ће донети нову и закониту одлуку.

(Гж.бр. 1209/11 06.12.2011.године)

VI
ОСТАВИНСКИ ПОСТУПАК

1. Примена чл. 231 и 228 Закона о наслеђивању

Када наследник који је дао позитивну наследничку изјаву одмах располаже са својим наследним делом а умре пре доношења решења о наслеђивању на такав правни однос примењују се правила из чл. 231 и 228 Закона о наслеђивању

Првостепени суд је начинио битну повреду поступка из чл.361 ст.2 тачка 9 ЗПП када је за наследника оставиоца огласио његову преминулу супругу. Носилац права и обавеза може да буде физичко и правно лице. Физичко лице правну способност што значи могућност да буде носилац права и обавеза стиче у моменту рођења а губи моментом смрти. Према том основном правилу да се правна способност губи моментом смрти не може се за наследника као сукцесора права и обавеза његовог правног претходника огласити мртав човек.

Одредбом чл.3 Закона о наслеђивању одређена је способност за наслеђивање тако да наследити може само онај ко је жив у тренутку оставиоцеве смрти. При томе су основне претпоставке за прелазак имовине једног лица на његове наследнике: смрт оставиоца, постојање заоставштине, постојање наследника и постојање пуноважног основа за наслеђивање. Физичко лице је способно да наследи ако је у животу а способност за наслеђивање и правна способност физичког лица која се стиче рођењем а престаје смрћу, поклапају се.

Време смрти оставиоца и његових наследника је од значаја за расправљање заоставштине и за утврђивање круга законских наследника који се позивају на наслеђе. Према одредби чл.212 Закона о наслеђивању заоставштина прелази по сили закона на оставиоцеве наследнике у тренутку његове смрти.

Остарилац М.М. умро је 26.10.2006. године. У тренутку његове смрти његови законски наследници који су га надживели су супруга М.Ј. и ћерке П.М. и М.М. У току оставинског поступка наследница М.Ј. је располагала сувласничким делом који јој припада по основу законског наслеђивања из пок. супруга тако што је са П.М. закључила уговор о доживотном издржавању оверен под бројем РЗ-366/07 дана 11.10.2007.г. и истим јој пренела у власништво свој сувласнички део. С обзиром да је М.Ј. умрла после свог супруга дана 02.06.2008.године а располагала је имовином која је остала иза умрлог брачног друга она је тиме уступила наследни део пре деобе па је прилоком доношења решења о наслеђивању било неопходно да се примени одредба чл. 231 и 228 Закона о наслеђивању.

Чланом 231 ст. 1 и 2 Закона о наслеђивању прописано је да сваки наследник може пре деобе свој наследни део, потпуно или делимично, пренети само на санаследника, с тим што уговор о преносу наследног дела мора оверити судија, а чл.228 истог прописа деобу наследства може захтевати сваки наследник у свако доба осим у невреме па према томе деоба наследства се може спровести и у оставинском поступку.

У поновљеном поступку првостепени суд ће, имајући у виду ко су били наследници оставиоца након његове смрти и да је дошло до уступања наследног дела пре деобе

између наследника, донети ново решење о наслеђивању сагласно одредбама Закона о наслеђивању.

(Гж.бр.2306/10 25.01.2011. године)

2. Предаја заоставштине Републици Србији

Када оставилац нема законских наследника Републици Србији се предаје заоставштина на уживање а Република Србија стиче својину на заоставштини у року од 3 године на покретним стварима и у року од 10 година на непокретностима

Одредбом чл.209 Закона о наслеђивању, којим је регулисан поступак са заоставштином ако су наследници непознати, прописано је да када се по истеку рока од једне године од дана најкасније објављеног огласа не пријави ниједан наследник, суд ће донети решење којим заоставштину предаје на уживање Републици Србији, која стиче својину на предатим стварима у року од 3 године за покретне, а десет година за непокретне ствари почев од отварања наслеђа .

Узимајући у обзир стање у списима и наведену законску регулативу првостепени суд није могао да на заоставштини пок.П.Д. огласи за наследника Републику Србију, а исту преда на коришћење и управљање Општини Пландиште, већ само да заоставштину преда на уживање Републици Србији.

Стога ће у поновном поступку првостепени суд донети ново решење у складу са чланом 209 Закона о наслеђивању.

(Гж.бр.722/11 03.06.2011. године)

3. Попис имовине оставиоца

Против решења којим се налаже попис имовине оставиоца, није дозвољена жалба

Према одредби чл.96 до 101 Закона о ванпарничном поступку одређено је када и под којим условима се наређује пописивање заоставштине да је то према одредби чл.96 ст.2 ситуација када су наследници непознати или им се не зна боравиште, када су наследници лица која не могу да се старају о својим правима и интересима, када заоставштина треба да припадне држави, задужбини, цркви и др., кад то захтевају наследници, легатари или повериоци и у другим оправдним случајевима. Пописом заоставштине се не утврђују спорне чињенице и да ли та имовина чини или не чини заоставштину уколико је то међу наследницима спорно. Наредба суда да се попише имовина има процесни карактер и пошто то није мериторна одлука већ одлука суда којом се управља оставинским поступком против такве одлуке није дозвољена жалба у смислу чл.385 ст.2 ЗПП у вези чл.30 ЗВП.

(Гж.бр. 1347/11 23.11.2011.године)

VII
ИЗВРШНИ ПОСТУПАК

1. Судско založno право

Када је извршни поверилац стекао судско založno право на некретнини извршног дужника над којим је након тога спроведен „аутоматски стечај“ суд ће извршење наставити против Републике Србије на коју је пренета својина на некретнини на којој је решење о извршењу забележено

Одредбом чл. 345 ст. 4 Закона о привредним друштвима прописано је да акционарско друштво престаје одлуком стечајног већа о отварању и закључењу стечајног поступка којом се одбија отварање главног стечајног поступка због немогућности да се из стечајне масе покрију трошкови стечајног поступка.

Одредбе из главе X Закона о стечају прописују посебан поступак у случају дуготрајне неспособности за плаћање правних лица тј. стечајних дужника.

Сагласно тим одредбама и то из чл. 151, 152 и 153 стечајни судија ће решењем о покретању претходног поступка одредити висину предујма и рок од 60 дана од дана објављивања решења у коме повериоци или стечајни дужник могу тражити спровођење стечајног поступка и положити предујам. Ако предујам не буде уплаћен у наведеном року сматраће се да не постоји правни интерес поверилаца и стечајног дужника за спровођење стечајног поступка. У том случају стечајни судија доноси решење којим отвара стечајни поступак над дужником, утврђује испуњеност стечајног разлога трајније неспособности плаћања, утврђује да не постоји интерес поверилаца и стечајног дужника за спровођење стечајног поступка, закључује стечајни поступак, а наведено решење објављује се на огласној табли суда и доставља регистру привредних субјеката.

Одредба чл. 154 ст.2 Закона о стечају прописује да имовина стечајног дужника код тзв.аутоматског стечаја прелази у својину Републике Србије, чиме се не дира у раније стечена права обезбеђења и приоритетног намирења поверилаца на предметној имовини, а истом се у смислу ст.4 наведеног члана закона управља и располаже у складу са законом којим се уређује управљање и располагање средствима у својини Републике Србије.

Извршни повериоци су стекли право приоритетног намирења на непокретности извршног дужника уписаној у листу непокретности бр. 3274 КО Ковин и то: парц.топ бр. 2987 зграда угоститељства под.бр. 1 и зграда угоститељства под бр.2 које се налазе на парцели површине 19 а 07 м² и топ.бр.3953 зграда туризма под.бр. 1 и зграда угоститељства под бр.2 које се налазе на парцели површине 7а 41 м², која је предмет извршења, даном уписа решења о извршењу Исл.бр. 172/05 од 17.06.2005.г. у катастру непокретности, 18.08.2005.године, дакле пре наступања правних последица стечаја над извршним дужником.

Како је извршни дужник престао да постоји даном доношења решења Привредног суда у Панчеву 2Ст.бр. 105/2010 од 22.06.2010. године, које је правоснажно дана 20.10.2010.године целокупна имовина извршног дужника, између осталог и непокретности које су предмет извршења у овом извршном поступку и на којима је уписано založno право, прешла је у својину Републике Србије сагласно одредби чл.

154 ст.2 Закона о стечају. Пошто су извршни повериоци раније стекли право приоритетног намирења на имовини извршног дужника који је престао да постоји, а чија имовина је сада својина Републике Србије, исти имају право да то потраживање реализују односно намире. Нови извршни дужник је управо Република Србија, по самом закону, како су то извршни повериоци поднеском од 03.09.2010.год. и означили. При томе је небитно што Република Србија имовину извршног дужника у катастру непокретности није укњижила на своје име, јер извршни повериоци због овог пропуста не могу трпети штетне последице и остати ненамирени за потраживање које у смислу одредбе чл.154 ст.2 Закона о стечају има привилегован значај у односу на потраживања која нису обезбеђена односно у погледу којих повериоци нису стекли право приоритетног намирења. Они имају законско право да траже наставак поступка извршења на предметној непокретности против новог власника, а то је у конкретном случају Република Србија.

Из наведених разлога није било места обустави извршења на основу одредбе чл.68 ст.2 ЗИПа, нити одбијању предлога извршних поверилаца за наставак извршног поступка према Републици Србији.

(Гж.449/11 12.04.2011.године)

2. Заложни дужник

Извршење ће се спровести против заложног дужника и када извршни дужник престане да постоји јер они нису у положају нужних и јединствених супарничара

Одредбом чл.203 ЗППа регулисан је процесни положај обичних тј. простих супарничара и прописано да је сваки супарничар у парници самостална странка и његове радње или пропуштања не користе нити штете другим супарничарима.

Одредбом члана 204 ЗПП регулисан је процесни положај јединствених супарничара и прописано да ако се по закону или због природе правног односа спор може решити само на једнак начин према свим супарничарима (јединствени супарничари), сматрају се они као једна парнична странка, тако да се кад поједини супарничари пропусте коју парничну радњу, дејство парничних радњи које су извршили други супарничари протеже и на оне који те радње нису предузели.

Закон о извршном поступку у својим одредбама од чл.268 до 273 регулише институт заложног права на непокретним и покретним стварима на основу споразума странака у оквиру кога извршни поверилац може обезбедити своје новчано потраживање према извршном дужнику, заснивањем заложног права на непокретности извршног дужника или трећих лица (заложни дужници).

У конкретном случају извршни поверилац је то и учинио, а ради обезбеђења свог потраживања из уговора о оквирном кредиту закљученим са правним претходником извршног дужника, Предузећем за трговину „Теута" из Панчева од 05.10.2005.год. Заложни дужници, управо због природе њиховог односа, на основу закљученог споразума, одговарају извршном повериоцу за обавезу извршног дужника, уколико извршни дужник по доспелости ту обавезу не изврши, што је и сврха самог обезбеђења потраживања.

Из изнетог следи да извршни дужник и заложни дужници нису јединствени и нужни супарничари и не могу се сматрати једном странком у поступку, па се на исте не може применити одредба чл.204 ЗППа и њене правне последице. Стога престанак постојања правног лица, као разлог за прекид поступка предвиђен одредбом чл.214 тач.4 ЗППа представља основ за прекид поступка само у односу на оно правно лице које је престало да постоји, а у конкретном случају то је извршни дужник. Не може представљати разлог за прекид поступка и у односу на заложне дужнике, тако да нема сметњи да се у односу на заложне дужнике извршни поступак води.

(ГЖ.бр. 114/11 22.02.2011.године)

3. Уставна жалба

Уставна жалба није разлог за обуставу извршења

Чињеница да је извршни дужник против пресуде Вишег суда у Панчеву 1 Гж.617/10 од 25.05.2010.год. којом је потврђена пресуда Општинског суда у Панчеву П.бр. 1044/08 од 16.06.2008.год. поднео уставну жалбу, такође не представља жалбени разлог из чл.15 ЗИПа. Наиме, одредба чл.86 Закона о Уставном суду („Сл.гласник РС" бр. 109/2007), прописује да уставна жалба, по правилу, не спречава примену појединачног акта или радње против кога је изјављена, а да на предлог подносиоца уставне жалбе, Уставни суд може одложити извршење појединачног акта или радње, против кога је уставна жалба поднета, ако би извршење проузроковало ненадокнадиву штету подносиоцу, а одлагање није супротно јавном интересу, нити би се одлагањем нанела већа штета трећем лицу. Извршни дужник ничим не доказује да је Уставни суд наложио одлагање принудног извршења до окончања поступка по његовој уставној жалби, иако је такав предлог у уставној жалби поднет. Поред изнетог према одредби чл.89 ст.3 Закона о Уставном суду, одлука Уставног суда којом се усваја уставна жалба је правни основ за подношење захтева за накнаду штете или отклањања других штетних последица пред надлежним органом, у складу са законом, а поступак остваривања накнаде штете регулисан је одредбом чл.90 истог Закона. То значи да ће извршни дужник, за случај да његова уставна жалба буде усвојена, моћи да отклони штетне последице спровођења извршења путем захтева односно тужбе за накнаду штете према извршном повериоцу.

(Гж.бр. 162/11 18.03.2011. године)

4. Надлежност Привредног суда

Привредни суд је стварно надлежан за одређивање и спровођење извршења по основу извршне исправе коју донесе Привредни суд без обзира на предложено средство извршења

Надлежност основног суда у извршним предметима одређена је одредбом чл.22 ст.2 Закона о уређењу судова тако да исти води извршне поступке за које није надлежан неки други суд.

Према одредби чл.25 ст.2 Закона о уређењу судова, привредни суд одређује и спроводи извршење и обезбеђење одлука привредних судова.

Пошто се у конкретном случају извршење тражи на основу одлуке привредног суда, пресуде Привредног апелационог суда 2 Пж 521/10 (2009) од 18.03.2010.год.. правилно се првостепени суд огласио стварно ненадлежним, укинуо своје решење о извршењу, за које није био ни надлежан да га донесе, као и спроведене извршне радње и одредио да се предмет по правоснажности достави стварно надлежном, Привредном суду у Панчеву, на основу одредбе чл.17 ЗППа у вези са чл.27 ЗИПа, те одредбе чл.25 ст.2 Закона о уређењу судова.

Жалбени наводи извршног повериоца којима указује да је првостепени суд ожалбеним решењем поступио супротно одреди чл.98 ЗИПа, којом је прописано да је за спровођење извршења на непокретности једино надлежан суд према месту где се непокретности налази, нису основани.

Наведена законска одредба прописује месну надлежност суда за одлучивање о предлогу за извршење на непокретности и за спровођење тог извршења. Одредба чл.25 ст.2 Закона о уређењу судова прописује стварну надлежност привредног суда да одређује и спроводи извршење и обезбеђење одлука привредних судова. Месном надлежношћу се одређује који суд стварне надлежности има право и дужност да поступа у одређеној правној ствари. То значи да је у конкретном случају стварно и месно надлежан да одреди и спроведе извршење Привредни суд у Панчеву. При томе је небитно шта је извршни поверилац у предлогу за извршење означио као средство извршења, јер у том смислу одредба чл.25 Закона о уређењу судова не условљава стварну надлежност привредних судова да спроведе сопствене одлуке.

(Гж.бр.606/11 24.05.2011. године)

5. Обустава поступка извршења

Кад је против извршног дужника отворен стечајни поступа, поступак извршења се не прекида већ обуставља

Из списка предмета првостепеног суда проистиче да је над извршним дужником решењем Привредног суда у Панчеву 2 Ст.бр.66/2010 од 01.07.2010. године отворен стечајни поступак.

Чланом 93 ст. 2 Закона о стечају прописано је да је процесно правна последица отварања стечајног поступка, кад су у питању извршења и намирења, да се поступци извршења који су у току обустављају.

Правилно је првостепени суд примењујући одредбу чл. 93 ст. 2 Закона о стечају донео решење којим је обуставио извршни поступак.

Жалбени наводи извршног повериоца да је суд у конкретном случају требало да примени одредбе чл. 214 ст.1 тач. 5 ЗПП нису основани јер је Закон о стечају специјални закон који регулише правни институт стечаја и све последице везане за отварање стечајног поступка. Због тога се у поступцима извршења током стечаја примењују одредбе Закона о стечају, а не одредбе Закона о парничном поступку.

(Гж.бр.824/11 21.06.2011. године)

6. Противизвршење

Решење којим је усвојен предлог за противизвршење односно којим је утврђено право извршног дужника на противизвршење и наложено извршном повериоцу да врати оно што је извршењем „добито“ има својство кондемпнаторне одлуке и извршне исправе

Према одредби чл.61 ЗИП то решење којим је усвојен предлог за противизвршење односно којим је утврђено право извршног дужника на противизвршење и наложено извршном повериоцу да врати оно што је извршењем „добито“ има својство кондемпнаторне одлуке и извршне исправе. По правоснажности и протеку рока за добровољно испуњење обавезе ово решење постаје извршна исправа и чини основ да се одреди противизвршење наспрам извршног повериоца. С обзиром да је решење III 5 И.бр.1863/10 од 13.04.2010.год. постало правоснажно 06.07.2010.год доношењем решења 2 Гж.бр. 1876/10 и да је протекао добровољни рок да поверилац врати оно што је примио у спроведеном извршењу по решењу И.бр.520/08, правилно је првостепени суд одредио да се спроведе противизвршење у свему како и гласи напред наведена извршна исправа.

Према томе неосновани су сви жалбени наводи који се односе на оспоравање извршне исправе, висину новчаних средстава које треба да врати извршни поверилац заједно са каматом јер је о томе одлучено у решењу III 5 И.бр. 1863/10 од 13.04.2010.год.

(Гж.бр.11/11 22.02.2011. године)

7. Спровођење јединственог поступка

Када више поверилаца тражи продају исте некретнине извршног дужника суд је у спровођењу извршења дужан да одлучи о приступању већ започетом извршењу и да спроведе један поступак продаје те некретнине

Жалбом се у суштини не оспорава донето решење о извршењу већ се претендује на ставу да једна некретнина не може да се продаје у више судских предмета нити да продају исте некретнине одређују и спроведе различити судови, већ да се мора спровести јединствени поступак у смислу чл.103 ЗИП.

Суд о предлогу извршног повериоца одлучује решењем о извршењу и када се ради о продаји некретнине одређује упис забележбе решења о извршењу у јавном регистру некретнине. После те прве радње суд је дужан да у складу са чл.103 ЗИП донесе одлуку о приступању већ започетом извршењу продајом исте некретнине, па је у том смислу и тачан жалбени навод али то није од значаја за жалбени поступак већ је од значаја за даљи ток спровођења извршења.

Тумачећи одредбу чл. 103 ЗИП произилази да суд по предлогу за извршење продајом некретнине увек одлучује решењем о извршењу, потом спроводи прву радњу извршења забележбом донетог решења у овом случају у катастру непокретности чиме извршни поверилац заузима свој ред за намирење и потом је у обавези да уколико већ има раније започет извршни поступак продајом исте некретнине донесе решење којим ће сваки каснији предмет прикључити раније започетом. Тачно је и да не могу различити судови да продају исту некретнину и да у смислу чл.103 ЗИП треба да се спроведе један поступак, а то пре свега због тога што је организација извршне правне заштите тако прописана да спречава да се на истој некретнини истовремено води више посебних извршних поступака као што би и претешко било извести добру координацију процесних радњи из појединих поступака и обезбедити заштиту извршних и других поверилаца, а да се притом за извршног дужника не стварају неповољни економски ефекти. Од доношења ЗИП 22.11.2004.год. у међувремену се изменила надлежност за спровођење извршења пред Привредним судом који је према одредби чл.25 Закона о уређењу судова стварно надлежан да одређује и спроводи извршење одлука Привредних судова и то без обзира на средство извршења, што значи да може да продаје и некретнину у извршном поступку што раније није био случај јер је за продају некретнина у извршном поступку био надлежан искључиво Општински суд. Уколико се и пред Привредним судом води извршни поступак продајом исте некретнине ово питање ће се такође решити у даљем току спровођења извршења.

Првостепени суд ће након што је извршена забележба решења о извршењу одредити приступање овог повериоца већ започетом извршењу продајом исте некретнине.

(Гж.бр.728/11 03.6.2011. године)

8. Аналитичка картица

Аналитичка картица извршног повериоца „Електровојводине“ - „Електродистрибуције Панчево“ није веродостојна исправа на основу које се може одредити извршење

Из списка предмета произилази да је извршни поверилац уз предлог за извршење приложио аналитичку картицу на основу које тражи да се донесе решење о извршењу за дуг у висини салда на тој картици.

Правилно је првостепени суд донео решење којим се предлог одбија. Аналитичка картица јесте извод из пословне књиге. Међутим, она није веродостојна исправа у смислу чл.36 ст.2 тачка 4 ЗИП за дуг који потражује извршни поверилац. Одредбом чл.36 ст.2 тачка 4 ЗИП одређено је да се извршење ради остваривања новчаног потраживања одређује и на основу веродостојне исправе и да је у смислу овог закона веродостојна исправа и извод из пословних књига за цену комуналних услуга, испоруку воде, топлотне енергије, одвоз смећа и сличне услуге. Из садржине ове одредбе произилази да само комунално предузеће односно извршни поверилац који се бави комуналним услугама може да исходује решење о извршењу на основу веродостојне исправе коју чини извод из пословних књига. У цитираној одредби изричито је одређено да је веродостојна исправа извод из пословне књиге за цену комуналних услуга а у даљем тексту су набројане врсте комуналних услуга: испорука воде, топлотне енергије, одвоз смећа. Део норме који одређује да је извод из пословне књиге веродостојна исправа и за сличне услуге треба тумачити да су то друге комуналне услуге одређене одредбом чл.4 и 5 Закона о комуналним делатностима.

Начин обрачуна и наплате електричне енергије изимеђу осталог регулисан је и Уредбом о условима испоруке електричне енергије (Сл.гласник РС бр. 107/2005), која регулише и садржину рачуна који се доставља купцима електричне енергије. Извршни поверилац према томе може против купца електричне енергије да издејствује решење о извршењу на основу веродостојне исправе коју представља рачун а не аналитичка картица која је резервисана за комуналне услуге.

(Гж.бр.809/11 21.6.2011. године)

9. Решење о наслеђивању није извршна исправа

На основу решења о наслеђивању не може се одобрити извршење против законских наследника ако пре тога није издејствована кондемпнаторна одлука у односу на њиховог правног претходника

Из списка предмета првостепеног суда проистиче да извршни поверилац у конкретном случају поднетим предлогом за извршење, принудно потражује потраживање које је имао према пок.К.М. правном претходнику извршних дужника. Извршни дужници су у оставинском О.35/08 од 29.10.2008.године пред Општинским судом у Ковину, оглашени за наследнике. Уз предлог за извршење поднето је решење о наслеђивању. Међутим овакав став првостепеног суда не може се прихватити.

Одредба чл.49 ст.2 ЗИП-а прописује да је уз предлог за извршење извршни поверилац дужан да приложи извршну или веродостојну исправу у оригиналу или овереној копији и друге исправе када је то овим законом предвиђено.

Одредба члана 34 ст. 1 ЗИП прописује да је извршна исправа подобна за извршење ако су у њој означени извршни поверилац и извршни дужник, као и предмет, врста обим у време испуњења обавезе.

Доносећи побијано решење првостепени суд је поступио противно чл. 7., 8 ст. 1, чл.30, 49 ст.2, и чл. 52 ЗИП јер је дозволио извршење на основу предлога за извршење, по којем се не може поступити зато што уз предлог за извршење није достављена извршна исправа у оригиналу или овереној копији, већ само решење о наслеђивању из којег је видљиво да су извршни дужници законски наследници, и да на основу тог решења о наслеђивању одговарају за дугове оставиоца до висине свог наследничког дела. Решење о наслеђивању није исправа која је подобна да се искључиво на основу ње одобри и спроведе извршење против извршних дужника, јер је деклараторног а не конститутивног карактера, а ради наплате потраживања које је извршни дужник имао према оставиоцу чији су извршни дужници правни следбеници, у смислу члана 34 став 1 ЗИП-а пошто у њему нису назначени извршни повериоци и извршни дужници, као и предмет, врста, обим и време испуњења обавезе.

(ГЖ.бр.2335/10 18.01.2011. године)

Вештачење као доказ у поступцима накнаде нематеријалне штете

Приликом одлучивања о правичној новчаној накнади за претрпљене душевне болове због умањења животне активности, претрпљене физичке болове и претрпљен страх најбитнији доказ на основу кога се утврђује и право оштећеног на исплату као и висина износа накнаде је медицинско вештачење. Оно има сврху управо да суд на основу таквог доказа досуди накнаду према значају повређеног добра и циљу коме она служи, као и да се њоме не погодује тежњама које нису спојиве са природом и друштвеном сврхом накнаде према примени члана 200 става 2 ЗОО. Тако и према правилној примени става 1 ове одредбе суд накнаду нематеријалне штете досуђује према околности случаја, а нарочито уколико то оправдава јачина и трајање болова и страха. Из тога произилази да се накнада досуђује рестриктивно, а не супротно да се за сваку повреду за коју се трпи физички бол јаког интензитета примера ради пола минута, средњег један дан, а ниског четири дана, те примарни страх од пола минута, пола сата секундарни јак, па секундарни средњи седам дана оштећеном досуђује нематеријална штета. По својој суштини нематеријална штета како је дефинисана чланом 155 Закона о облигационим односима јесте наношење другог физичког или психичког бола или страха, али право оштећеног на накнаду у одређеној висини произилази из примене претходно поменути одредбе чл 200 овог закона. Поставља се оправдано питање самог утврђивања оне нематеријалне штете која је подобна да њеном исплатом пружи оштећеном одређену личну сатисфакцију за његов живот пре настанка штетног догађаја. Иако је вештачење изузетно битно како за право оштећеног на накнаду, тако и за висину исте, један од битних доказа је и извештај лекара о повредама које су настале као њена последица, а у досадашњој пракси показало се да је медицинско вештачење извршено без било каквог претходног увида у овакав доказ, већ само саслушањем оштећеног. Такво вештачење није подобно да на основу само њега суд може одлучити о основаности захтева за накнаду о било којем виду нематеријалне штете.

Закона о облигационим односима јасно је у чл. 200 дефинисао видове нематеријалне штете и индивидуализовао њену накнаду.

Најчешћи видови нематеријалне штете у досадашњој пракси су: умањење опште животне активности, физички бол и страх. За сваког оштећеног они имају индивидуални карактер. Тако оштећени трпи душевне болове због умањења животне активности услед немогућности да адекватно подмири основне животне потребе, али су то и они душевни болови које трпи због „животног стила“ примера ради уколико се он бавио одређеним спортом или другим животним активностима којима након наступања штетне последице не може да се бави. На жалост морамо признати да ни свака животна доб њене могућности и ограничења нису иста. Животне потребе индивидуе која има двадесет година и оне која има преко шездесет, као и њихове могућности се битно разликују. Битно се разликују могућности и „животни стил“ спортисте и онога који се никада није бавио спортом, радника који ради на висини и административног радника. Све су то карактеристике које су особене за оштећене. Морамо признати да старија доб носи сама по себи ограничења, а у пракси се дешавало да душевне болове због умањења животне активности трпи оштећена ове доби због тога што не може обављати послове повремениог типа на висини док она сама има преко седамдесет година, што суд не

цени, већ утврђује као чињеницу и досуђује и на основу ове компоненте новчану накнаду. Због тога је веома битно да налаз и мишљење вештака медицинске струке реално, стручно и свеобухватно сагледа све околности и одговори на дати прецизно одређен задатак користећи се претходно поднетом медицинском документацијом, а не изјавом оштећеног. Карактеристика индивидуализације свакако је и сам праг толеранције физичког бола и страха, те се ни ова два вида нематеријалне штете не могу паушално утврђивати, а свакако не кроз минуте, односно пола минута, или кроз не трпљење примера ради примарног страха, а да након тога оштећени има право на новчану накнаду.

Из наведеног произилази закључак да суд мора водити рачуна о извођењу доказа на адекватан начин како би правилном применом одредбе чл. 200 ЗОО пружио и адекватну правну заштиту оштећеном, али и ускраћујући је онда када штета сама по себи не доводи до исплате правичне новчане накнаде.

Судијски помоћник
Јелена Стојковић - Соколовић

СУДСКА ПРАКСА – ГРАЂАНСКО ПРАВО

САДРЖАЈ

УВОД.....	3
ПАРНИЧНИ ПОСТУПАК	5
1. Одлуке о мандатном поступку	6
2. Састав суда.....	7
3. Достављање писмена	8
4. Међупресуда	9
5. Неразумљивост пресуде	10
6. Накнада за претрпљен страх	11
7. Правни интерес за утврђивање чињенице постојања ванбрачне заједнице	12
8. Наставак поступка који је прекинут због смрти странке	13
9. Претходно питање	14
10. Вредност спора	15
11. Понављање поступка	16
12. Непостојање пуномоћја	17
13. Поступање у складу са чл.222 Судског пословника	18
14. Право странке да расправља пред судом	19
15. Трошкови спора.....	20
16. Вредност спора за обрачун трошкова код формалних супарничара	22
17. Доказивање степена алкохолисаности возача	23
18. Претходно испитивање тужбе.....	24
19. Неуредност жалбе	25
20. Судска такса.....	26
21. Надлежност суда за одлучивање	27
22. Надлежност Привредног суда.....	28
23. Понављање поступка	29
24. Недостатак овлашћења за заступање	31
25. Недозвољеност жалбе	32
26. Месна надлежност.....	33
27. Правни интерес тужбе за осуду на чинидбу.....	34
28. Благовременост приговора месне ненадлежности.....	35
29. Наследник се не може противити наставку прекинутог парничног поступка	37
30. Правна заштита неизабраног судије.....	38
31. Трошкови вештачења.....	39
32. Уредност тужбе	40
33. Благовременост жалбе	41
34. Трошкови привременог заступника	42
35. Одређивање вештака.....	43
МАТЕРИЈАЛНО ПРАВО.....	45
1. Закон о пољоприведном земљишту.....	46
2. Благовременост тужбе по Закону о јавном информисању.....	47

3. Право аутора на материјалну и нематеријалну штету.....	48
4. Закон о здравственој заштити	50
5. Закон о здравственој заштити	52
6. Промена власника на хипотекованој некретнини.....	54
7. Закон о јавном информисању.....	55
8. Правни посао супротан принудним прописима.....	57
9. Рок застарелости за неовлашћено коришћење струје.....	58
10. Допринос и страх родитеља због повређивања детета.....	59
11. Заштита од евикције.....	60
12. Стварна штета.....	61
13. Недозвољена располагања.....	62
14. Одговорност за штету код постојања правноснажне кривична пресуде.....	63
15. Накнада и награда за рад судије поротника	64
16. Капара.....	65
17. Право деце на накнаду штете за претрпљен страх	67
18. Накнада штете кроз примену одредбе чл. 38 Услови за комбиновано осигурање.....	68
19. Трошкови кривичног поступка.....	69
20. Лицу без здравствене књижице не припада накнада за страх за лично здравље	70
21. Европски извештај	71
22. Европски извештај	73
23. Штета због неоснованог лишења слободе	75
24. Признање доприноса оштећеног настанку штете	76
25. Претрпљен страх и душевна бол због повреде угледа и части.....	77
26. Закупнина.....	78
27. Уговор о посредовању и Закон о заштити потрошача	79
СМЕТАЊЕ ПОСЕДА	81
1. Располагање странака супротно чл. 3 ст. 3 ЗПП	82
2. Неуредност тужбе за сметање поседа	83
ПРИВРЕМЕНА МЕРА	85
1. Интерес детета.....	86
2. Узрост детета и његов најбољи интерес	87
3. Одређивање привремене мере	89
4. Немогућност одређивања привремене мере према трећим лицима.....	91
ВАНПАРНИЧНИ ПОСТУПАК.....	93
1. Активна легитимација закупца стана.....	94
2. Решење које замењује уговор о откупу стана	95
3. Упозорење на законске последице изостанка са рочишта.....	97
4. Прекид поступка деобе непокретности.....	98
5. Полагање у депозит.....	99
6. Поступак земљишнокњижног уписа	100
7. Поступак лишења пословне способности.....	101
ОСТАВИНСКИ ПОСТУПАК.....	103
1. Примена чл. 231 и 228 Закона о наслеђивању.....	104
2. Предаја заоставштине Републици Србији	106
3. Попис имовине оставиоца	107
ИЗВРШНИ ПОСТУПАК.....	109
1. Судско заложно право	110
2. Заложни дужник	112

3. Уставна жалба.....	113
4. Надлежност Привредног суда.....	114
5. Обустава поступка извршења	115
6. Противизвршење	116
7. Спровођење јединственог поступка	117
8. Аналитичка картица.....	118
9. Решење о наслеђивању није извршна исправа.....	119
Вештачење као доказ у поступцима накнаде нематеријалне штете	120